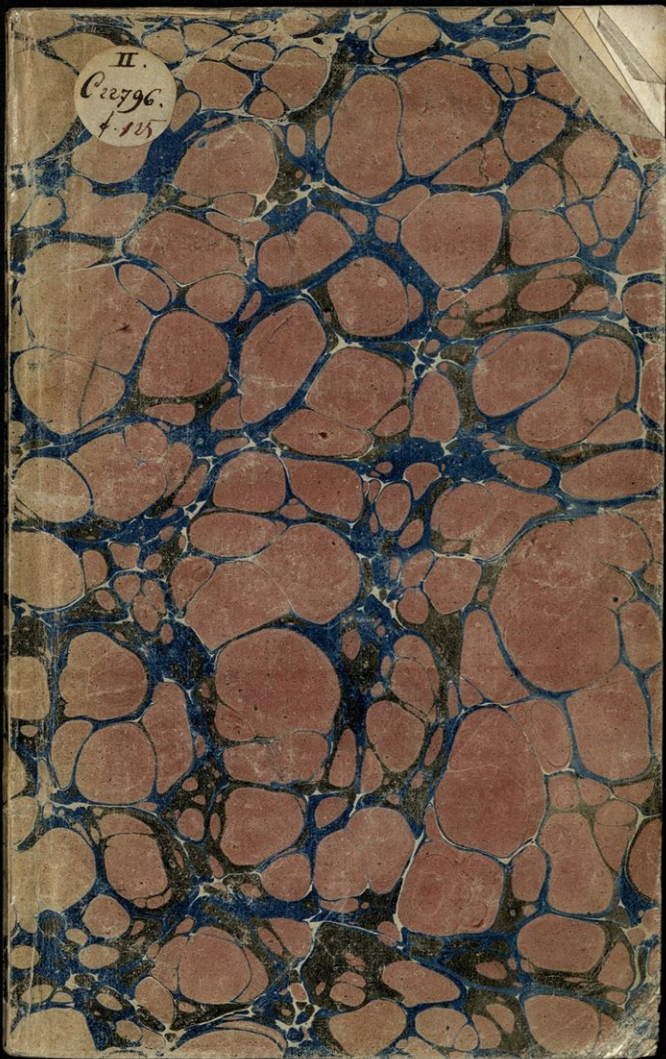

II.
C22796.
4.125

22796. II. C. 8.

VIOLICE.

ZBIRKA

prijétnih povést in kratkočasnic podučniga
in pobožniga zapopádka

z a

mlade in stare.

Iz „Kolédarja za Slovénce,“

z 28 podobami.

V Ljubljani, 1855.

ZALOŽIL JANEZ GIONTINI.

O novim letu.

Zopet je že novo leto!
V Teb', o Bog, naj bo začeto,
V Teb', o Bog, konča se naj!
Ti nam ga oblagodari,
Zlegov vsih nas Ti obvari,
Ti nam svojo milost daj! —

Blagor božji, dosti sreče
Leto naj rodi sledeče,
Naj bo vse radosti vir!
Mir po svetu naj prebiva;
Zlasti pa naj slednji vživa:
Sveti pokoj — dušni mir.

Vsim duhovnim poglavarjem,
Knezam, kraljem in cesarjem
Naj modrosti luč gori,
De nas bodo prav vodili,
Varvali in ohranili,
Kar je v blagor vsih ljudi.

Naj potihne vojske sila; —
Kuga, lakota nemila
Deleč naj bo vsaki čas!
Hude zlege, bolečino,
Siromaštvo in dragino

Bog odverne naj od nas! —

Oče večni vse dobrote!

Glej ubožce in sirote!

Oh veliko res jih je! —

O premili, ljubi Oče!

Vsliši njih zdihvanje vroče!

O Gospod, usmili se! —

Iz nebes ozri se doli,

Blagor svoj razli po polji,

De nam sad obilni da.

Toče, suše naj obvarje,

Naj odžene vse viharje

Tvoja roka vsmiljena!

Zlasti pa nas greha vari,

De nas Tvoja serd ne vdari. —

Tvoji biti hočemo!

Tvoja vera naj nam sveti,

De ljubezni Tvoje vneti.

Tebi vedno služimo.

In ko zadnja ura bije,

Nas mertvaški pót zalije,

Pride strašni zadnji boj:

Takrat, Oče, z nami bodi,

V večno hišo naj dovodi

Naše duše angelj Tvoj!

Deset božjih zapoved.

I. Veruj v eniga samiga Bogá.

Spoznanje in obstaja obsojenca.

Bilo je v dan s. Gabriela, 18. Sušca 1815, ko se je primerilo na Švajcarskim, de je bil nek mož v smert obsojen. Bil je nekdej šolsk učenik, mož dovolj bistro glave. Ker je svoje dni veliko bukev prebiral in mnogotero bral, je bil nasledik tega, de je marsikej vedil; vender pa, ker ni zadosti in podstavno učen bil, je bil le eden zmed tistih »na pol učenih,« kakoršnih se tudi dandanašnji ne manjka, (ki so večidel nar slabši). Bil je silno prevzetin zastran svoje vednosti, zavolj tega ga je pa tudi milost božja zapustila: zakaj »Bog nasprotuje prevzetnim, in le ponižnim svojo milost daje.« Luč vere je sčasama popolnoma ugasnila v

njem, kakor je sam spoznal. Strah božji je zginil iz njegoviga serca in s tem je tudi zginila čednost, zakaj kdor se od vere v Boga loči, zaide na nar strašnejši krive pota. Prešestnik je postal, in de bi se ta njegova hudobija ne zvedila, je napravil strupa, de bi neki osebi zavdal, jo tako s poti spraviti. Primerilo se je pa, de so drugi od namenjene osebe napravljene strup pili, in so za tem umerli. Zatorej je bil sodnii zročen in v smert obsojen. V ječo ga zaprèjo. Duhoven pride k njemu, ki ga ima k smerti pripravljati.

Jetnik pa noče tega nič slišati, temuč govori le od posvetnih reči, od Sokrata in družih imenitnih móž, ki so bili tudi v ječo pahnjeni, ter misli, de je nar imenitniši, prvi mož cele okolice, de ne more nikakor umorjen biti, temuč de se mu mora perzanesti. Tako močno je sam v se upal in v svojo po njegovi misli prebrisanost glavo, in tako malo v Boga. Duhoven ga skuša prepričati, de mu nikakor več ne more perzanešeno biti, de tedej čez tri dni mora umreti. Obsojenca, to slišati, težava zalije in ko se zopet zavé, mu reče duhoven: Ker tedej svoje časno življenje zgubiti moraš, ti obljubim v imenu Jezusa, ki te je odrešil, drugo, večno življenje. Poslušaj in veruj. Potem, ko mu je duhoven več ur nauke božje v serce pokladal in mu, de bi svoj vestni stan natanko spoznal, deset božjih zapoved razlagal, je bil jetnik s pomočjo milosti božje ves omečen. Prava luč mu je zasijála. Njegove pomenljive besede, ktere semkej gredo in zavolj kterih smo njegoviga življenja tukej omenili, so bile naslednje: »Zdaj tedej očitno spoznam: ako bi jest perve božje zapovedi prelomil ne bil, bi ne bil gotovo tudi nobene druge prelomil.« Ta zapoved je po vsi pravici nar perva; zakaj brez vere ni vesti, brez vere ni praviga, pravičniga življenja.

Černi keršanski junak.

Novine iz Picburgha v Ameriki pripovedujejo naslednjo resnično prigodbo, ki se je pred nekoliko leti zgodila. Bogat posestnik v Kentukii je imel pobožniga zamorca sužnjiga. Akoravno sam ne kej preveč bogaboječ, je imel vender dopadajenje nad pobožnim življenjem svojiga sužnjiga, ter ga je mogel kakor kak čudež keršanskiga življenja spoštovati. Bilo je v nedeljo, gospodar je gostí imel. Celi popoldan so igrali in popivali. Poslednjič pride med drugim govorjenje na zamorske sužnje, in gospodar se pobaha, de ima silno pobožniga černiga sužnjiga. Njegov povabljeni gostač se mu pa smeja, ter pravi: »pojdi, pojdi, prismođarija! vsacimu černúhu sim vstani v pol uri vero in Boga iz kože izbičati.« Gospodar terdi, de ne, in prišlo je na stavo. Pokličejo uboziga zamorca in oba gerda sirovaka mu začneta prigovarjati, kako de se mora Bogú koj pri priči odpovedati, če ne de bo za smert pretépan, ker pravita namreč, de se sužnjimu psu ne spodobi, in de ni vredin, tisto vero imeti, kakor jo ima njegov gospod. Nesrečni stari mož prestrašen pretrepeta, ker mu je dobro znana sirovost in neusmiljenost teh brezdušnih trinogov, kmalo se pa zopet vjunači ter pravi: »Nak, masa! (gospod) prosim, masa! ne morem. Kristus za me umerl! Prosim! masa!« Pa vse prošnje so zastonj. Ubogi zamorec omedli med grozovitim šibanjem. Ko se zavé, je zopet nagovarjan, naj se veri odpové. Ves kervav in trepeč kliče z milim glasam, rekoč: »Bodi hvala Gospodu! »Masa! ne morem! Kristus umerl za me, jest umerl za Kristusa!« Ker je pa gostač le vedno terdil, de on stave ne pusti, de naj ga naprej tepejo, so tako dolgo uboziga sužnjiga bičali, dokler je — zgubil stavo. Ubogi zamorec umerje v neizrečenih bolečinah.

Moder odgovor.

Nek bahač, ki je svoje časti v tem iskal, in se báhal, de nič ne veruje, je skušal v družini imenitno gospó k svoji nejeveri s satanskim jezikam pregovoriti. Gospá pa vedno stanovitna ostane. Nato reče zasramljivo modriján: »Bi ne bil verjel, de sim zmed toliko prebrisanimi gospodi in gospémi sam, ki v Boga ne verujem.« Urno mu gospá zaverne nazaj: »O ne, častiti pospod! niste sami ne, moj pes in moji kônji tudi ne verujejo v Boga, le toliko so boljši od vas, de se s tem ne bahajo.«

2. Ne imenuj nemarno božjiga imena.

Kazen odertnije in bogokletstva.

Bilo je l. 1842, ko je grozovita suša veliko draginjo bila napravila. To je bilo za žitne kupčevavce, te pijavke med ljudmi, ravno kakor nalaš. — Živel je v vasi P. blizo Lejpe na Pemskim bogatin, kterimu je bil denar vse. Zadosti mu ni bilo nikoli. Pa ga tudi ni bilo v celi vasi eniga samiga, ki bi bil kdej v njegovo hišo rad prišel, zunej če je bil primoran. — Njegovo pohištvo je bilo kakor kaka grajšina. Povsod vse polno skednjeve, v hlevu lepa živina, polni predáli denarjev, velike njive in gojzdovi in na vsih strehah magnetični strelni odvodi. Kaj je možu manjkalo? — Ta mož pride v ti (imenovani) suši v mesto Lejpo. Bilo je sred mesca Velikoserpana. Nebo je bilo jasno, ko ribje oko, in ni ga ugledati nar manjšiga oblaciča. Ta žitni kupčevávec sedí v kerčmi med družimi odertniki. Eden teh ga vpraša: »No, sosed Anton! po čim ga bote letos nastavili?

»Hm, reče ta, ako sam Gospod Bog z nebes pride, ga ne dobi zernca, ako mi ga ne plača po 10 gl. mero.«

»Za božjo voljo,« se jih več oglasi, »očé Anton! ali se ne

bojite Boga? — Ne preklinjajte, zakaj preklinjevalce Bog udari,« reče star kmet zraven. Tode namesti, de di bil preklinjevalec poslušal opominovanje, se le debelo zahrohota ter ponavlja svojo kletvino. Tisti, ki so krog njega sedeli, beže strahama od njega. — Šel je potem in proda svoje žito, ki ga je bil na terg pripeljal. Mošnja je polna lepih denarjev. Vesel se verne v kerčmo nazaj. Bilo je tri po poldan. Majhin oblak se na nebu prikaže, in bliskne samo enkrat, in treši samo enkrat in zginil je oblak. Pol ure pozneji derčijo gasivci z brizglami po mestu; »ogelj! ogelj je v P.« se vpije; in posel pride k barantavcu Antonu ter naznani: »Gospod, berž domú! vse vaše pohištvo je v plamenu! Strela je udarila.«

»Pojdi, pojdi norec! kako bo udarilo, saj imam magnete (ali strelne odvode) na vsih strehah. Le spravi se mi od tod, če ne bo po tebi udarilo.« — Precej nato pride drugi in tretji napovedovavec ter zakliče: »Gospod! vse je v ognji! nič ni več oteti mogoče! Hitite! — Urno! — strašno!« — To mu e preveč. Vzame svoj klobuk in hiti, kar more; — ko pride na hrib, od kjer se je njegovo pohištvo vidilo, zagleda srašno resnico. Vse je v plamenu!

Bog je vse zernca s hišo in shrambami vred vzel, pa ni

krajcarja za vse to plačal. — Hiša je vsa pogorela; živina se podušila, zlate in sreberne krepe stopljenih denarjev so pozneji iz pepela skopali. Še celo svojo suknjo, v kateri je ravno kar iz mesta prišel, je v otamci od sebe vergel, katero mu je z denarji vred tat odnesel.

Tako Bog hudobijo têpe.

Ne kolni nikogar.

Živel je ne dalječ od nas mož, kterimu ni nič menj mar bilo, kakor za delo in molitev. Oženil se je, in sperviga je bilo njegovo premoženje precej berhko; ali dan na dan se je manjšalo, zakaj kjer se ne dela, in kjer božjiga blagoslova ni, tam mora vse pod zelo iti. Ker je pa vender vedno na lahkim in dobro živeti hotel, kaj mu je zdaj bilo pri njegovim že tako pičlim premoženji storiti? Na lov začne hoditi in divjačino ropati. Zdaj je imel večkrat pečenko zastonj; vse bi bilo dobro, ako bi le žene imel ne bil. Ta mu je večkrat prav živo očitala njegovo lenobno in malopridno ravnanje in ga je zavolj tega mnogoterikrat prav gorko oštela. Enkrat, bilo je ravno v praznik presvetiga R. Telesa, je žena svojo glavo postavila, de mož mora danes v cerkev iti. Prav hudo se za tega voljo skavsata. »Gerdi divjak!« »jezična tercjalka!« s tacimi in enacimi primki sta eden družiga pitala in poslednjič, ko je že mož ven skozi vrata bil, še žena zavpije za njim: »De bi te vender enkrat strela na tvojim lovu ubila!« — Žena gre vsa raskačena v cerkev. Med s. mašo se grozovito prevleče nebo in »drrr« strela udari, kakor bi v cerkveni zvonik trešilo. Večer pride, pa divjiga lovca le ni domú. Drugi dan ga najde ovčar mertviga. Strela ga je bila zadela. — — Ni kaka mala reč, ako zakonski med seboj, ali starši otrokam, ali bodi si kdor koli svojimu bližnjimu privoši: de bi te hudič, de bi te strela i. t. d. to je strašin, grozovitin greh. Druga božja zapo-

ved velja ravno toliko, kakor druge, ta nam pa vse preklinjanje in rotnje prepoveduje. Iz tega zgleda pa tudi vidimo, kako strašno Bog kaznuje prelomljevalce tretje božje zapovedi, ktera se glasi:

3. Posvečuj praznik.

Bog tistim dolžan ne ostane, ki njegov dan zaničujejo.

Glej enak zgled: Pred malo leti je bil na Laškim grajšak, silno brezbožin pa prevzetin mož. Bilo je v nedeljo zjutrej; vreme prav lepo, za lov našimu grajšaku kakor nalaš. Berž zapové svojim kmetam, de mu imajo zverino naganjat iti, kterih nekteri so se tudi strahu pred njim od božje službe odverniti dali in so šli ž njim. Drugi pa bolj bogaboječi so se mu s poti spravili, zakaj Boga se je bolj bati, kakor ljudi. — Ali vender gorjé jim! grozovito jim je grajšak zažugal. — Ravno je zvonilo k maši in ljudje so v cerkev vréli, ko jo grajšak s svojimi lovci in psi, s puško na rameni in pipo v zobéh, proti bližnji hosti maha. »Gospod! danes ne bo sreče,« mu reče starček, srečaje ga, »svet praznik je, v cerkev bi vam bilo treba iti.« — »Pojdi pojdi stari capin, tebi samimu je sreče potreba; že dosti dolgo let hodiš v cerkev, pa vender je še nič

nisi primolil;« tako jo zaverne ošabno mladi gospodin pobožnemu starčku nazaj. Starček milo proti nebu pogleda, in šla sta vsak svojo pot. — V gojzd pridši zasledé kmalo šeneta divjiga gamsa ter ga nasledujejo. Celi dopoldan dirja tudi naš lovec za njim; poslednjič ves upehan omaga in se usede poleg groblje na zelen mah, ter zadremlje na tleh. Med tem se priplazi grozovita kača, se ga ovije in strašno piči v obraz. Otekati je začel in kmalo skor nič več ne vidi. Po dolzim klicanji na pomoč so ga našli njegovi spremljevalci, in na pol mertviga domú prinesó, ko je ravno k popoldanski božji službi zvonilo.

Tri dni potem je zopet zvonilo, tode prav milo in žalostno. Pogrebci merliča nesó, za njim gre objokanih petero sirót. Bil je pogrebgrajšaka. —

4. Spoštuj očeta in mater.

Molitev sužnjiga zamorčika.

Nek misijonar v Ameriki je šel enkrat mem hiše, v kateri je slišal maliga zamorčika moliti. Molil je takole: »O gospod

Jezus! prav lepo te zahvalim, de si bil veliko barko v mojo domovino poslal in na ti barki hudobne ljudi, kateri so me vjeli in semkej v sužnost prignali, kjer sim prvič Tebe spoznal in Tebe ljubiti se naučil. Zdaj pa, o gospod Jezus! Te še nekaj prositi imam, za veliko veliko milost; prosim Te, pošlji zopet druge hudobne ljudi na drugi veliki barki, de bodo tudi mojiga ljubiga očeta in mojo ljubo mater vjeli in semkej prignali, de bota tudi ona dva misijonarje slišala in Tebe ljubiti se učila.«

— Tako je molil črni deček. Nekaj dni potem vidi ravno ta misijonar zamorčika o bregu morja, ki je nepremakljivo poširjavi na prihajajoče barke se ozéral.

»Kaj gledaš? Tomaž!« ga vpraša misijonar. Deček odgovori: »Gledam, če je Jezus moje molitev uslišal. Dve leti zaporedoma je hodil zamorčik na breg pogledovat, kadar koli je kej časa imel. Nekiga dne poslednjič pridirja poln veselja ukáje nazaj.« »No Tomaž! kaj je tako veseliga?« vpraša misijonar, »Oh, Jezus je moje molitev uslišal, reče deček, moj oče in moja mati so s to barko prišli!« — Kako mora pač Bogu taka otroška molitev prijetna biti!

Kazen božje pravice.

Mlad človek se zverne z voza ter si desno nogo prav hudo poškoduje. Ni mu bilo drugači pomagati, kakor de mu je bilo treba nogo odrezati. Nekdo njegovih prijatlov ga pomiluje, ter se nejevoljno húduje, kako de more namreč Bog tako nesrečo dopustiti. Hromi mladeneč pa odgovori: Prijatel, ne pregreši se s takim govorjenjem zoper Boga, neskončno pravičniga; zakaj, glej, ravno s to nogo, ki sim jo zdaj zgubil, sim bil enkrat v prederznosti svojo dobro mater sunil, ktera je milo solzico potočila in z milim pogledam se ozerla v nebo. Pravični Bog je vidil ta britki pogléd in zato mi je zaslužen kazen poslal za mojo neizrečeno hudobijo.«

Mladenči, deklice! zapišite si globoko v serce zapoved Gospodovo: »Spoštuj očeta in mater.«

5. Ne ubijaj.

Volman je bil pošten, pravičin mož. Imel je pet ero otrok, med katerimi je nar starši ubijavec svojiga očeta bil. — Imé mu je bilo Francè. Bil je otrok, kakor angeljček lep. To je starše tako slepilo, de so mu vsako, tudi še tako napčno, prav dali. Od kake šibe in strahu ni govorjenja. Med tem je Francek zrastel France. Učenik v šoli, Bog obvari, če bi mu bili kej žaliga storili. Francè je bil materin malik, on je mogel povsod vse prav imeti, in je bil pri nar malporidniših početjih nedolžin. Gospod fajmošter in učenik sta tožila čez razujzdano serboritost malopridniga Franceta v šoli, v cerkvi in na ulicah. Pa večidel tega ni oče zvedil; mati je znala namreč vse lepo zakrivati.

S podkupilam ni mogla pri g. nčeniku nič opraviti; pa če bi bila tudi s tem njegove tožbe ustaviti zamogla, saj so že povsod malopridneža poznali. Vse je bilo veselo po celi okolici, ko je oče mladiga potepenca v mesto v šolo poslal. — Na ptujim bo že boljši, si misli oče; in tudi bi res boljši bilo, ako bi mati vsiga zopet spridila ne bila. Dajala je páglavcu denarjev skrivej. Zatorej se je pa tudi rad kej svojimu gospodarju skrivej pomuzal. Ako se je ta kej pritožiti hotel, je koj mati vse lepo poravnala, je plačála, kar je ljubi sinček ukradel, je poplačála tudi dolgoe, ali vednost in lepiga zadržanja, tega pa mu ni bila v stanu kupiti. — Učeniki so ga bili že pred dokončanim spraševanjem domú zapodili. Zdaj je še le prav zvedil, kakšno de je njegovo sinče in kakšne burke de mu je mati vmes igrála. To de prepozno je bilo! Večkrat sta se zastran tega sperla med seboj oče in mati; poslednjič reče oče Volman: »Kratko bom zrajtal s teboj,

paglavec, pri vojakihi te bojo že zmodrili.« Oče pelje sina v veliko mesto v vojaško šolo, ter prosi poveljnike, de bi ga prav terdo imeli. Eno leto je šlo dobro. Kmalu pa je spet začel svoje burke in malopridnosti počenjati in sicer tako zvito, de je vse predpostavljene ukaniti vedel. Vojaški poveljnik to zapazi in sporoči očetu, de naj sina rajši koj domu pokliče, ker bi sicer veliko hujšiga nad njim doživeti utegnil. — Napad hude bolezni je bil nasled tega sporočila; očeta je bitka žalost morila, mati je jokala, to de — prepozno.

Oče poskuša še eno: Imel je prijatla v Berolinu; bil je bogat tergovec, prav dober mož. Ta se je sam ponudil, de hoče paglavca v tergovski uk vzeti in kakor oče zanj skerbeti. Zopet je šlo nekaj časa dobro. Ali kar se Anžek nauči, Anže ne opusti, tako tudi Francè. Zavolj vednih malopridnost je pošteni tergovec že skor vso poterpežljivost nad njim zgubil. Vender, de bi ga vsaj kam pripraviti zamogel, ga obderži tako dolgo, de se je terštva izučil; potem mu da izučivno pismo in je vesel, de se ga zamore znebiti.

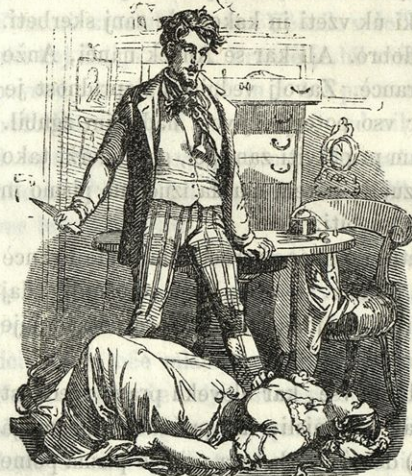
Pisal je pa tudi očetu, de hoče skerbeti, de pride Francè v dobro hišo k poštenim ljudém. — Ali, Bogú se usmili, zdaj pride Francè med malopridne pajdaše ter se v brezno hudobije pogrezne.

Pride ob vero, pride ob vse, kar človeku pravo vrednost dodeli, in prèden Volman kej misli, mu priženejo njegoviga Francéta po gonji (šubu) domú; verh tega pridejo pisma polne dolgov, ki jih je potepin v Berolinu naredil, in zraven še marsiktero drugo pismo.

Volman žalosti hudo zbolí. Zdravniki, naj bi bili poskušali, kar so hotli, notranje britkosti niso vstani ozdraviti. Revni oče umerje, naposled hudih notranjih bolečin, ki mu jih je brezvestni sin napravil. — — Vprašam tedej, ali ni bil ta sin morivec svojiga očeta? Ne z orožjem, ne s strupam, ne s silo, temuč počasu ga je ubijal in moril.

Francè hoče zdaj grizenje vesti z vinam zadušiti. Začne

torej pijančevati. De bi pa denarjev k temu pridobil, se igre loti. Pa s tem ni šlo. Zdaj začne svojo mater za denarje pritiskati. Revna mati mu je dajala, dokler je šlo, pa je imela še štiri druge otroke, katerih tudi ni smela pozabiti. Torej se mu je ustavljati jela. Kaj se zgodi? — Ves pijan pride en dan sirovi potepin domu ter hoče denarja. Mati se ustavlja. Pijanec zgrabi nož ter žuga svojo lastno mater prebsti, ako denarjev ne pripravi. Uboga mati se ustraši, metrud jeo zadene in mertva pade pred sina na tla. Tako je bil zopet morivec svoje matere.

Zdaj so otroci sirote. Hudobneža pa gosposka zasači in ga v ječo zapre, desiravno bi bile še viselce zanj premalo.

Glej, ljubi bravec, prigodbo, ki ni nič nenavadna tudi v vsakdanjim življenji ne. Ali ni bil ta sin ubijavec svojih staršev, ropar svojih bratov in sester? in morebiti se ne dobé tudi dandanašnji taki otroci, ki s svojim razujzdanim življenjem staršem dneve grené in jim življenje krajšajo. Kakó marsikteriga sina, kakó marsiktero hčer bi se dandanašnji k grobu rajncih staršev peljati dalo in bi se jim zaklicati smelo: Glej tukej grob svojih staršev! Še zdaj bi bili živeli, ako bi jih ti s svojim hudobnim zaderžanjem pred časam v grob pahnil ne bil.

Vprašam dalje tiste sinove in hčere, kakoršnih je zlasti po vaséh veliko, ki svojim staršem življenje grené, jim to, kar so si izgovorili, kratijo in tergajo, jim le kako nar slabši luk-

njo, kak kotic za prebivališče odločijo, in jim koščik suhiga kruha vagajo!

Zares, ako bi se mógle vsim takim brezdušnim otrokam viselce (gavge) narediti, celi gojzdovi niso zadosti!

Hoja po zimi.

Na Ruskim, zlasti severnim, je po gojzdéh veliko volkov, zatorej je pa tudi pot po hostah, posebno po zimi, silno nevarna. Tega se vender nič ni bala neka prederzna ženska, ki se je napravila svojo rodbino obiskat iti precej deleč od svojiga doma. Neprevidna še toliko ni poskerbela, de bi bila kakiga moškiga spremljevalca seboj vzela; vzela je pa rajši troje svojih otrok, katerih nar manjši je še v zibeli bil. S temi se pelje mati na lahkkih z enim kônjem napreženih senéh. Pridejo do temniga gojzda, poleg kteriga je pot peljala. Naenkrat zasliši mati nekaj za seboj. Ozrè se in zagleda celo trumo volkov. Strah jo prevzame zavolj njih veliciga števila. Zatorej konja na vso moč požene. Tode vender kmalo sta dva volkova pri vozu. Prederzno ženo smertin strah obide. Lastna ljubezen premaga ljubezen materno; vzame deklico, ki je večkrat bolehal, ter jo verže volkovam z voza. Pa kmalo je zopet celi trop volkov za njimi, ter jih obsujejo od vsih strani. Njen smertin strah je vedno večí. Prav po mačehino pogleda svoje štiri leta staro dete, ktero je prav milo zdihovalo, rekoč: »mama, ljuba mama! vedno bom prav dober, prav pridin; jelite, de me ne bote vergli v sneg?« — Ona pa zdihne vsa obupljiva: »Dete, ti si dobro, usmiljen je pa Bog; proč s teboj!« in vergla je fantiča volkovam. S smertnim strahom navdana, in znotrej z grizenjem vesti napolnjena, še bolj in z vso močjo poganja že onemaganiga konja. Volkovi pa zmiraj za njo. Še nazaj ozreti se ne upa. Naenkrat jo sgrabite od zadej dvé terdi taci in že moli divja zvér odpert gobec po nji, in ona mu svojiga tretjiga otroka verže in se reši smerti.

Vsa je omamljena, vajete spusti in konj dirja svojo pot naprej.

Poslednjič perdirja bliz vasi; volkovi so v gojzdu zaostali. Komej se nesrečna ženska pri svoji rodbini oddahne, pripoveduje svojo prigodbo. Vsi stojé okrog nje, med družimi tudi nar starši sin s sekiro v rokah, ker je namreč ravno derva cépil. Med tem ko je pripovedovala, se budé v sercih vsih pričijočih občutki pomilovanja, groza in stud, — pa nobeden besedice ne reče. Samo starši sin s sekiro se s serdam nad njo zagrozi, rekoč: »Kaj svoje lastne otroke si volkovam vergla!? baba, ti nisi vredna, de živiš!« — In pri teh besedah ji glavo s sekiro prekolje; ona se zverne in bila je — mervta.

Ubijavca so prijeli. Bil je v smert obsojen. Ruski car Aleksander pa ga je po natančni presoji okolišin pomilostil in kazen na malo časa z zapertjem v ječi pomājšal.

6. Ne prešeštuj.

Nespodobne podobe.

Neizrečeno veliko hudiga zamorejo gerde in ostudne podobe napraviti. Pa gorjé mu, ki s tacimi nedolžne ljudi pohujšuje! Torej je posebna dolžnost vsaciga kristjana skrbeti, de se take podobe, ako je mogoče, s poti spravijo. Tacih podob, akoravno se semtertje dobé, se vender po Slovenskim toliko ne vidi, kakor po družih deželah, zlasti po velicih mestih.

17. dan prosinca 1843 gre lepo napravljen mlad človek po eni nar lepših ulic v Parizu, se ostavi pred štacuno podobarja, pred ktero so bile nar nesramniši podobe izpostavljene. V štacuni je bil prodajavec in njegova žena in otroci okrog njega. — Zgorej imenovani človek stopi notri, si dá mnogotere verste podob pokazati, kterih, se vé de, mu ni prodajavec nikoli zadosti prehvaliti vedil. Mladi mož si eno podobo zbère,

7. Ne krádi,

Pošten dolžnik.

En kmēt na Francoskim je bil drugimu v daljni deželi osem frankov dolžan. Že je preteklo čez trideset let, odkar ni dolžnik nič več od svojiga posojevavca slišal, ko enkrat sin tega njegoviga posojevavca v tistih krajih memo gre. Vpraša po stanovanji imenovaniga kmeta; vender še pomišlja, ali bi šel tje ali ne, ker je bil že dolg v toliko letih zapadel. Vender stopi v hišo. Bilo je pozno v jeseni. Ne brez ginjenja zagleda tukej siviga starčika med svojo deržino sedeti; ravno je učil svoje vnuke svete keršanske resnice, kateri so ga prav pazno poslušali. Ptujic pové svoje ime. — Starčik se weselja za vzame; ter ga objame s solzami v očeh. »O Bog! reče na to, vi ste sin dobriga moža; prav lahko bom umerl, ker sim vas dobil, de se svojiga dolga rešim; zdaj pa bote z nami kosili.« Zoper to ni bilo nobeniga zgovora mogoče. Po jedi prinese stari mož irhasto mavhico ter vpraša začudeniga ptujca: »Koliko let je že ta culica dolžnik vašiga očeta?« — »Jest ne vem« odgovori ptujic; »jest tudi ne« reče starček, »mislim pa, de

bi moglo okoli 40 let biti; pa saj lahko zvemo, koliko let de je; vsako leto sim o svojim času vse obresti do vinarja natanko k denarjem pridjal; zdaj soštejte tedej, kolikokrat po osem, pa imate število let.« — Bilo je v nji 320 lir.

Vera je nar boljši porok poštenosti človeka. Bog dokazuje, da mi kratko pred smrtjo povedati, kaj de vam poje ukazali. ter so mi naročili skrbeti, da bote njegovo voljo spoznili. Spolnite jo torej! Dajte nboim sirotam, kar je njih nazaj, in Ne obderzuj ptujiga blaga.

Bogat mož zapové o svoji smertni uri trem sinam veliko število denarjev, ki jih je bil ubozim sirotam ugotljufal, nazaj poverniti. Sinovi obljubijo to storiti; kakor hitro pa je rajniki oči zatisnil, so sklenili med seboj, denar obderžati, češ, ker gotljufija nikomur ni bila znana.

Ko se tako med seboj posvetujejo, stopi starčastit pušavnik med nje. Ustrašijo se ga vsi; vender prosijo, de naj se usede, ter ga vprašajo: »No, pobožni, stari oče! kaj nam prinesete noviga iz pušave?«

»Nič dobriga;« odgovori starček; »ko sim šel po samôtni pušavi, mi je bilo, kakor bi slišal iz grozovitih globočin med strašnim skalovjem, grozno vpitje, ki se je takole glasilo: »Gorje mi!« duša bogatiga odertnika, ki sim jo že toliko let na svoji

ujzdi vodil, mi je ušla. Zapovedal je namreč svojim trem sinam, krivično blago nazaj poverniti. Zopet drug glas pa se na vse gerlo zahrohota, rekoč: »Nič ne žaluj zastran tega! veseli se veliko več! Namesti ene duše bom nemara tri dobili.«

»Te tri duše smo mi, reče starši sin z zavzetjem; tista dva glasova, ki ste jih slišali, sta bila hudih duhov. Tode mi

hočemo povelje rajnciga očeta spolniti in poverniti natanko krivično blago.«

»Ja, rečeta oba druga brata, to hočemo storiti brez odloge.«

»Bog bodi zahvaljen!« reče pušavnik. Vaš rajni oče so mi kratko pred smertjo povedali, kaj de vam bojo ukazali, ter so mi naročili skerbeti, de bote njegovo voljo spolnili. Spolnite jo torej! Dajte ubogim sirotam, kar je njih, nazaj, in rešite svoje duše!«

Kdor se tatvine nauči, jo težko kdaj pusti.

1747. leta je bil v Orleanu tolováj s kolesam tert. Njegovo sterto truplo je bilo zdravniku zročeno, ki ga je za svoje poskušnje imeti hotel. Nogé in stegna in tudi ena roka so bile čisto sterte, vender začuti še zdravnik, de je življenje v njem. Zdravnik vse poskusi, de bi ga k zavedenji zopet pripravil, kar je tudi speljal. Zdravnik poskuša na dalje svoje delo. Obé nogi in roka so mu mogle odžagane biti; vender je ozdravel nesrečni.

Zbral si je poleg ceste bliz Orleana mestce, kjer si je hotel, kakor je rékel, kak krajcar sprostiti, de bi se preživil. Ker je v svojih mladih letih pri vojaki bil, ga je zdaj vsak hromiga vojaka mislil, ki je v bitvi ob nogo in roko prišel. Ležal je pri cesti poleg veliciga gojzda: kdor ga je vidil, se mu je smilil.

En dan pride živinsk barantavec mem berača, šel je ravno iz somnja, ki je bil v mestu, domu. Berač, ki je tudi svojo zdravo roko skrito imel, ga prosi božjiga darú. Tergovec se hromák smili, verže mu sreberin denar; ker pa berač milo proší: »Oh, jest ne morem pobrati, ker nimam, kakor vidite, ne rok ne nog, bodite usmiljeni in vtaknite mi dar v mavho;« — stopi tergovce z vóza ter hoče denar pobrati; pa groza ga obide,

ko zagleda, de berač naglo roko z debelim železnim kijem vzdigne in nanj mahne. Tergovec vjame naglo namerjeni udar, zgrabi hudobneža, ga dene na voz in ga bližnji gosposki zroči. Pri pravici je bil preiskovan; najdlji so pri njem tolovajsko pišalko. To je sum obudilo, de bi utegnili v gojzdu še drugi roparji biti; precej so bili vojaki tje poslani. Eno uro po vjetji hromiga hudodelnika so vojaki na odločenó mesto peršli. Razdelili so se na več krajev in poskrili. Eden za berlizga z imenovano pišalko; in koj se enaka, kakor pod zemljo, nazaj oglasi. Precej na to pa pridejo trije hrusti iz gošave; vojaki jih postreljajo. Potem preišejo gošavo in najdejo votlino, v kateri so bile tri deklice in en otrok. Deček, komej pri 12 letih, je bil sin eniga tolovajev. Pri preiskavi deklic pa je na dan prišlo, de so bile na poti uropane in s silo v jamo potegnjene; roparji so jih bili za ženske opravila namenili, od tistiga časa pa tudi niso nikoli več dneva luči vidile. — Pravile so zdaj, de so roparji večkrat mertve trupla pobitih ljudi domu prinesli, jih oropali in pokopali; tudi so pripovedovale, de je bil ysak lep in jasin dan uni hromi hudobnež brez roke in nog, na cesto nesèn, kjer je vselej po tri do štiri ure ležal in čakal.

Hudobnež je bil zopet obsojen, de se ima s kolesam tréti; roka mu je bila popolnoma sterta in vse kosti so mu bile zdrobljene. Še pet dni je terpel neizrečene bolečine, preden je umerl. Potem so ga sožgali in pepel po vetru raztrosili.

8. Ne pričaj krivo zoper svojiga bližnjiga.

Nar boljši in nar slabši jed.

Čudno lastnost jezika je že stari pagán Ezop v naslednji priliki prav določno pokazal. Ukazal je bil gospod svojimu služabniku, de naj mu pripravi nar boljši jed, ki se kolí dobiti zamore. Služabnik mu skuha en jezik in družiga nič. Potem

mu reče nar slabši jed pripraviti; služabnik pa zopet en jezik napravi in nič drugiga zraven. Ko ga gospod za vzrok vpraša, odgovori: »Jezik je med vsem nar boljši in nar slabši reč; zakaj jezik zamore nar slabši spet dobro napraviti, in zopet to, kar je nar boljšiga, zamore slabo narediti. — V tem pomenju piše s. Bernard: »jezik je majhin ud, vender pa veliko hudo, ako ga ne varuješ. Jezik gladi s prilizovanjem, grize z opravljanjem, umori z lažjo, napravi prijaznost, poimnoži sovraštvo; podkuri kreg in prepir, seje seme raspertja, udari z enim mahanom in jih veliko pogubi.« — Zatorej, pravi s. Bernard nadalje, je jezik zapert in v ustih tako rekoč v ječo zadelan. Med tem, ko so vsi drugi počutki prosti in odperti. Jezik ima svoj korenine v sercu, de bi človek premislil, de mora de to govoriti, kar v sercu misli, ako je koristno; ako pa ni koristno, resnice govoriti, de molči in nikoli ne laže; ravno kakor bi nas hotla človeška natura sama učiti, de mora jezik s sercam v soglasji biti; zakaj, kakor je le eno serce, je tudi le en sam jezik. — Po ti čudni napravi nebeškiga Stvarnika prav ravnati, namreč 1. vselej resnico govoriti, 2. čast in dobro ime bližnjiga varvati, to nam zapoveduje osma božja zapovedi;

Resnicoljubni vjetnik na galeji.

Šel je nekiga dne kraljevič mem jetnikov, ki so s težkimi verigami prikovani zavolj hudodelstev težavno delati mógli. V serce se mu smilijo revni ljudje, ki so vsi rasteryani in okovani noč in dan v težavno delo vpreženi. Sklenil je torej vsaj eniga rešiti. Prej pa je še hotel se prepričati, kateri de je te dobrote nar bolj vredin. Zatorej vpraša eniga za družim, za zakaj de je semkej prišel? Zdaj vzdignejo eden pa drugi tožbe čez pritožbe, de ni konca ne kraja. Vsak terdi, de je nedolžin, de je po krivim zatožen bil, in de je tako po krivici semkej prišel. Vsak se je priporočeval kraljeviču in ga prôsil, de naj

se ga usmili in reši. Poslednjič pride ta tudi do mladiga vsiga scapaniga človeka ter ga vpraša: »Kaj si nek storil, de so te semkej djali?« — »Milostivi gospod« reče mladeneč, »jest sim ostudin hudobin človek. Svojih dobrih staršev nisim hotel slušati; pušel sim jim bil, sim se okoli potepal, sim kradel in goljufal; dve uri bi vam mogel pripovedovati, ako bi vam hotel vse razložiti, kaj de sim že malopridnost počel. Rad ter-
pim svojo kazen, ker vem, de sim jo zaslužil.«

Kraljevič je dobro vedil, de so vsi kazen zaslužili. Vender nad tem mladencem je imel nar boljši upanje, de se bo poboljšal, ker je svoje pregreške tako očitno spoznal, torej mu smehljaje reče: »Kako pride tako ostudin človek med tako postene ljudi? Berž mu vzemite okove in železja proč in zapodite ga od tod, de ne bo teh poštenih ljudi zapeljal!« Koj je bil železja oprost en in spuš en; drugi pa, ki so se nedolžne terdili, so ostali na galeji.

Hudi nasledki natolcevanja.

Misli so proste, tako je pogovor med ljudmi. Pa ni res taka. Naša pamet in Jezusov nauk nas nasprotniga učita. — Koliko hudiga de iz ene same hudobne misli večkrat izide, nam kaže vsakdanja, skušnja sumljivih ljudi. Ljudje so koj pripravljene, hudo od bližnjiga misliti. In tako marsikteri pride po nedolžnim ob čast in dobro ime. — Poslušajte naslednjo prigodbo :

Služila je v Mirnim deklica, Rozina po imenu, bila je lepa, pobožna, pridna in delavna. Vedno je bila jasna in prijazna, in vsako opravilo ji je šlo spod rok, kakor de bi žgal; še celo njena gospodinja Potokarca, sicer terda žena, kateri ni bilo tako lahko vstreči, je bila popolnoma zadovoljna z njo. Potokarca je bila gospodinja, ki je sama hlače nosila. Mož, posli in vse se je je balo. »Ta baba mora s samim črnim zavezo imeti« so večkrat posli med seboj govorili; pa tudi res, vse se je treslo, kadar je ropotati začela.

Bilo je v nedeljo zjutrej. Pri Potokarjevih vstane tak ropot, kakor de bi se bilo 7 vragov odvezalo. Pol ure deleč je bilo Potokarco slišati, tako je razgrajala in vpila. Vse se je treslo, in takrat ne zastoj. Kaj je tedej bilo? Nekaj prav hudiga. Zlatiga ovratnika, ki je 70 cekinov veljal, kteriga je hotla Potokarca v cerkev vzeti, ni več, pa ga ni.

Posli vsi prav lepo prosijo, de bi se vpričo prisežnih mož vse njih shrambe preiskale, de bi vsaj krivo obdolženi ne bili. To se je zgodilo. Vse preisejo, vse kote staknejo, pa — nič ni.

Poslednjič pride Potokarci vražja misel: »Rozina je ubogo dekle, ravno misli mladiga Hostnárja vzeti; on je tudi ubog; Rozina je imela vso vero pri meni, nji je bilo vse odperto. Gotovo jo je zlato premotilo, in mislim, de noben drug nima zlatiga kinča, kakor Rozina.« To misel možu razodene. On jo pregovarja, ter pravi: Za božjo voljo, ne stori deklice nesrečne. Prepoštena je, kakor, de bi se kej taciga dalo mis-

liti od nje. Prosim te, nikomur kej taciga ne pravi.« Poto-
karca je bila sicer sama prepričana, de ima mož prav, torej
je tudi molčala. Pa hudi duh natolčevanja jo je bil že obsedel
in odsihmal je vsaka reč v nji sum nad deklo obujevala. Z eno
besedo: v 14. dne mora uboga Rozina iz službe.

To se kmalo razglasi. Uboga dekla joka in zdihuje, de se
Bogu usmili; zakaj ni ji bilo za službo, katerih bi bila lahko
deset namesti ene dobila; bilo ji je le za dobro imè, ker je
dobro védila, de jo bojo ljudje tatiko mislili.

Uboga Rozina gre in si poiše druge službe. Z veseljem je
bila sprejeta, in bila je nova gospodinja koj ž njo zadovoljna.
— Govorica pa, de je ona drag kinč ukradla, se je razglasila
v kratkim po vsi okrajni, kakor bi ob zvon udaril. Mladi Host-
nar jo je čedalje bolj redko obiskoval, kar jo je zelo bolelo.
»Naj bo, si je vender mislila, ako zamore on kej taciga od mene
misliti, je boljši, de sim brez moža, kakor de bi pa taciga imela.«
Pa še hušireči pridejo nad ubogo keršenco. Govorica se je
čedalje bolj širila, poslednjič jo zvé tudi kinética, pri kateri je

Rozina služila. Poštena ženica pa tega ne verjame; dekile se ji je veliko prepošteno zdelo. — Vender kaj nesreča ne stori! Kmetica zapazi, de ji zdaj pa zdaj prediva zmanjkuje in de si je začela Rozina nove oblačila napravljati. Natolcevanje je čedalje veči in čez nekaj mescov mora Rozina od hiše. Zdaj so ž njo vsi križi doli. De bi kako službo še dobila, je zastonj. Nič več ji nihče ne zaupa. Zdaj pride reva čez revo. Rozina je brez dela in ne more več svojim ubozim staršem, katerih edina podpora je bila, pomagati. Sama britkosti zboli. Ubogi starši morajo stradati in mraza terpeti, uboga hči leži bolna pri njih. Od tedna do tedna bolj hujša in hira. — Eniga dne pride Potokarca objokana v to siromaško hišo ter prosi tako milo, de jo skor solze zaliti hočejo, rekoč: »O ljuba Rozinica! ne zameri mi, jest sim te v toliko nesrečo pahnila. Zgubljena reč je zopet najdena. Zad za predalam smo jo komej včeraj, ravno čez 2 leti, našli. Pripravila sim te ob dobro ime, ob kruh in še celo ob življenje. Gospod zdravnik! reče nato gospodu, ki ga je bila seboj pripeljala, pomagajte, oh pomagajte, de dekile ne umerje!« — »Ja pomagajte, gospod zdravnik! kliče tudi una kmetica, pri kateri je pozneji Rozinica služila, tudi jest sim k terpljenju teh revnih ljudi pripomogla. Predivo je najdeno; odpusti mi Rozina, ti nedolžna.« — »Vse si hočemo prizadjati, de prideš nazaj k dobri mu imenu,« rečete ohe. Pa bilo je prepozno. V štirih tednih je umerla uboga terpinka za jetiko. Sto in sto ljudi gre za nje pogrebam in se jokajo britko. Množica se razteče po pogrebu, le eden ostane na grobu, bil je mladi Hostnar, ki je britko zdihoval in klical, rekoč: »Oh, zakaj se nisim za tvoje poštenje potegoval, dobra duša! Saj sim te dobro poznal. Oh odpusti! odpusti!« — Večkrat je potem še hodil na njen grob molit. Vsi so sicer storili, kar so mogli, de bi ubogim staršem pomagali, pa žalost po ljubi hčerki je tudi njih kmalo končala. — Glej, kaj stori natolcevanje! Vtisni si torej globoko v srce ta nauk: »Tako dolgo je treba dobro misliti od človeka,

dokler nismo nasprotniga prepričani; in ako smo že pregreška bližnjih prepričani — potem je treba še molčati.

9. Nė želi svojiga bližnjiga žene.

Svetiga Frančiška Salėzija je enkrat, ko je ravno njegov

prijatelj pri njem bil, neka ženska obiskala, ktero je zavolj njene lepote vse občudovalo. Čez eno turo pogovora je zopet stran šla. Nato reče uni prijatelj svetimu škofu: »Kaj ne, to je zares neizrečena lepota?« — »Jest je nisim pogledal,« reče škof. — »Kako, saj ste vendar eno turo ž njo govorili, in je niste vidili?« — »Vidil sim jo sicer, pa ne pogledal,« odgovori Frančišek.

Ko se uni zategavoljo čudi, govori nadalje sveti mož:
»Vidil sim jo s telesnimi očmi, pa za njeno lepoto je bilo

prazno moje serce ker dobro vem, kaj nam deveta božja
zapoved veléva.«

10. Ne želi svojiga bližnjiga blagá.

»De bi le jest enkrat mošnje polno denarjev ali pa zavitek
bankovcov najdel! Pa vedi ga spaka, nikoli nobeden nič ne
zgubi!« tako je rekel delavec svojimu sosedu.

»Jest bi pa hôtel k denarjem kakiga bogatina zlesti in
mu njegove shrambe dobro obrati in osušiti; prav brez greha
bi mu vzel,« reče sosed.

»Nak, tega pa ne, reče uni, tat pa vender nóčem biti.«

»No potem bi bila oba eden kot drugi, zaverne sosed,
krasti in najdeno blago obderževati, je vse eno. Jest sim prej
le zavolj tega tako rekel, de bi ti pokazal, kako nespametna

je tvoja želja. Kaj bi ti pomagalo, ako bi kak tavžent najdel? obderžati ga ne smeš, sicer si tat; in n. p. naj bi začel denarje izdajati, bi te kmalo vprašali: Oj prijatelj! od kod imaš denarje? in ojprijatelj bi ne vedil kaj odgovoriti, in treba bi bilo iti — v luknjo.

Tor bi bilo eno. Pa je še nekaj družiga. Če bi tudi najdeno dobro skril, je vender Eden, kterimu nič skriti ne moreš, in ki je zapovedal, ga v vnanje temnice zapreti, kdor ne bo zadnjiga vinarja povernil. Kako pa hočeš ti poverniti, ako greš k spovedi, ali če boš na smertni postelji, potem kadar si že najdeno reč vso isdal?

Bo treba po smerti tudi v luknjo, v prav čudno luknjo. Lepo zahvalim za tisto luknjo, tam je hudič ključár. Kadar koga notri dobi, potlej je mljêna, je zastonj kdej ven priti. In černi ključ s. Petra ne more več nikomur odpreti; samo zaprè, odkljeniti pa se ž njim več ne da. Pojdi tedaj, sosed, s tacimi nespametnimi željami! Poštenost nar delj velja! Boljši kosec ovsenjaka z dobro vestjo, kakor veliko bogastvo in visoki gradovi — pa po krivici. Poslušaj, ti bom povedal prigodbo:

V nekim ruskim mestcu, Oraniev po imenu, živi še zdaj ženica pri devetdesetih letih. Ko sim tamkej čez eno leto delal, sim staro mamico večkrat vidil. Imela je hišico, de je moja koča cel grad proti nji. Čolnarji, kadar so mogli lepiga vremena pričakovati, so se pri nji ustavljali. Ona jim je postregla ter jedi napravila, kar in kolikor je premôgla. Od tega je živeła.

Enkrat so holandski veslarji pri nji prenočili. Mudilo se jim je. Torej na vse zgodaj odrinejo. Stara pomêta, in glej, zapečateno mošnjo, polno denarja, najde pod mizo. Silno se ustraši. Berž se spomni, de denarji morajo biti eniga gospodov, ki so se bili pri nji ustavili. Pa kaj ji je početi? Za kupci leteti ne more, barka pa je že dalječ. Gospóda noben človek ni poznal. Torej sklene mošnjo zapečatenó tako dólgo shra-

njeno imeti, dokler se kej ne zvé. Sedem let je bila mošnja zaperta. Moram reči, sosed, ženi se ves ta čas ni kej preveč dobro godilo, marsiktera grenka jo je zadela. Biloj je, kakor bi bil hotel Bog njeno poštenost skušati. Kako bi si bila lahko opomogla, si lepo gostivnico zidala in veselo brez skerbi živela. To de žena je bila junakinja v ti zadevi, bolj kakor marsikteri mož, ki ima tako napčne želje.

»Sosed, le nikar ne zabavljaj!«

»No, razumi šalo! — tedej dalje. Čet 7 let pridejo stirje kupčevavci, trije Angličani in en Holandar v Oraniev k naši dobri stari in kosijo tukej. Med kosilam vprašajo Angličani Holondca, če je že v Oranievu kterikrat bil?«

»De bi tako ne,« reče ta, »presneto gnjezdo me je enkrat ob 700 rubeljnov pripravilo.«

»Kako to?« vprašajo drugi.

»Takrat sim bil v družini prijatlov nekoliko pregloboko v kozarec polukal in sim bil tukej v eni kerčmi, ne vem kje, mošnjo popustil.«

»Ali je bila mošnja zapečatená?« vpraša kerčmarica.

»Prav res, bila je. Še zdaj imam tukej pečatnik, s kterim sim jo bil zapečatil.«

»Pokažite ga sem« reče stara. In spoznala je, de je ravno tišti pečatnik, potem pravi: »No, se zna še nazaj dobiti, kar ste zgubili.«

»Nazaj dobiti, ja! kaj pa de! takrat, ko ste vi mati v šolo hodili, takrat morde, so bili taki pošteni ljudje na svetu; ali dandanašnji, in pa zdaj čez 7 let nazaj dobiti, ta bi bila čudna. De bi jo tri sto medvedov še mošnjo, še misliti ne smem nanjo, sicer bi ne mogel nikoli dobre volje biti.«

»E kaj bi to mislili, gospod Holandski! tukej pite na srečo, de bo družib 700 rubeljnov zopet prišlo,« mu Angličani prigovarjajo.

»So že tukej!« reče stara, ki je med tem mošnjo pri-

nesla, »so že tukej! glejte gospod, de poštenost še ni tako redka, kakor ste mislili.«

»Pravo! pravo! pravo!« — vpijejo vsi veseli. »Naj živi stara mamica, akoravno je že 90 let stara! večno pa naj njena poštenost drugim v zgled živi!«

»Ja, Bog jo živi staro mater Oranjevsko, Bog živi vse poštene ljudi! Poštenost čez vse!«

Le zadovoljnost da nostranji mir.

Denar človeka srečniga ne stori; kjer ni notranjiga miru, tam ni zadovoljnosti. Bil je bogat, samovoljin mož, skerbil ga niso cele noči spati pustile. Njegov sosed pa, ubog čevljar, je bil pridin, je rad molil in je vedno prepeval. Bogatiga soseda je to jezilo, torej mu hoče vedno dobro voljo in petje, ki mu je tern v peti bilo, iz glave zbiti. Prav tiho pritapa o pri-

ložni uri v čevljarjevo hišo ter mu skrivej mošnjo polno denarjev na mizo postavi.

Čevljar, ko domu pride in denarje najde, se ustraši in

njegova žena ž njim. Od kod ta denar? to jima ne gre v glavo. Spraviti ga je treba. — Večer pride, nič molitve, po dnevu nič več dela. Večer se zopet bliža, skerbni mož pravi svoji ženi: »Nihče se ne oglasi, na zadnje bodo denarji vender le naši ostali. Saj čudeži božji so vender še mogoče.« On skrije bogastvo v slamo svojiga ležiša; spet ga ni slišati veseliga petja, noč mine skor brez spanja, namesti molitve in veselih hvalnih pesmic so nastopili strah in ponočne skerbi. »Žena,« reče čevljar, »bojim se in se mi nekako zdi, de bi utegnil kdo po denarjih vprašat priti. Jest bom lezal. Če kdo pride, reci, de sim bolan.« In res pride še tisto jutro bogat sosed, ter bara, če niso denarjev najdlji? Ubogi mož prebledi in taji, de ne. Bogatin pa s terdim glasom žuga; de hoče svoje denarje, sicer jih bo s silo dobil. Ubogi mož zleče culjo denarjev iz slame in bogatin se smeja ž njimi nazaj. Tisti večer je čevljar zopet molil, drugo jutro je tudi spet pel. — Pač srečin izid,

Njegov zaklad je komej v slamo pokopan bil in že so hude obresti v njegovi duši kalile, namreč: skerb, strah, nemolitev, nedelavnost, zmešnjava in laž. Ko je pa dal zlatiga boga nazaj, so tudi te obresti minile, njegovo ležišče je bilo zopet mehko, in v njegovim sercu zopet mir.

Najdeno nazaj.

Tartarsk polkovnik je bil zgnbil mošnjo denarjev. Najde jih ubog kitajsk rokodelec. Ta letí za njim, kar more. Polkovnik misli, de je silin berač, ga zatorej prav oestro bara, kaj de hoče? »Vaše denarje sim najdel;« mu Kitajic odgovori, ter mu mošnjo poda. Polkovnik se silno čudi toliki poštenosti, zlasti ker je po kitajskih postavah pripušeno, najdeno blago obderžati; vpraša ga torej, zakaj de je nazaj prinesel? Mož mu pa odgovori: »Jest sim kristjan, naša vera mi zapoveduje: dati vsakimu svoje. Kdor tako ne ravna, greši, zakaj pisano je: »Ne žêli svojiga bližnjiga blaga«.

Nekteri deželni patróni.

Sveti Jožef,

deželni patron Tirolskiga, Ilirije in Permorja.

(19. marca.)

Sv. Jožef, rednik Jezusov in neomadežvani ženin Device Marije, je bil, s kraljeviga rodú Davidoviga, narberže v Nacaretu rojen, ker je tudi tam prebival in tesár bil. — Nihče naj se pa ne čúdi, de se je on, kraljevič — s kraljeviga rodú — s tem delam vkvarjal in živil; takrat in še potem dolgo časa so se mogli sinóvi imenitnih, posebno kralje-

vih rodovin, kakiga rokodelstva učiti. Tako je bil tudi sveti Pavel platnár, ter je posebno plahte — jadra — zdeloval; sv. Janez pa ríbič, itd. Enako so tudi kraljeviči do novejših časov, kakor zgodovina pové, rokodelci bili.

Sv. Jožef je posebno pobožno in bogaboječe živel, zato si ga je tudi Sin božji zvolil svojiga rednika in Marija svojiga ženina.

Svojo pravičnost in ljubezen je pokazal s tem, ker se je, zvedivši, de je Marija spočela, s tiho žalostjo od nje ločiti hotel. Vender je pa ostal, ko ga je angelj božji o tej skrivnosti podučil, in s sveto pobožnostjo je Bogá mólil; zakaj bil je eden tistih pobožnih Judov, ki so Odrešenika ne kot pozemeljskiga kralja, ampak kot Zveličarja duš perčakováli.

Svojo deviško čistost in spoštljivost je pokazal s tem,

ker je z neomadežvano devico Marijo čisto živel, kakor angelji božji.

Kakor zvest mož, kakor skerbin rednik je spremil Marijo v Betlehem in v Egipt. Vedno je zvesto varval Marijo in njeniga sv. otrôka Jezusa. Ž njima je môlil, delal, živel ter veselje božje bil.

Sv. pismo ga imenuje pravičniga; toliko bôlj mora tudi nam v spoštovanje in češenje biti. — Časti ga celo kersanstvo. Milijonov ljudi ga imá kerstniga patrona; neštivilno cerkvá je njegovi mu varstvu zročenih, de, vsi kristjáni ga imamo in častimo tudi kot svojiga rednika, zato tudi na njegov praznik za dobro rast poljskih sadežev prósimo.

Angelji so nesli njegovo čisto dušo v predpekel, od koder jo je Jezus po svojim od smerti vstajenji v svete nebesa prepeljal.

Sveti Jeronim,

deželni patron Dalmacije.

(30. septembra.)

Sv. Jeronim (Hieronim) se je rodil v Štridonu na Dalmatinskem, ob času, ko je vladal cesar Konštanci. On je velik v svetosti, kakor tudi v učenosti, zakaj bil je eden zmed nar bolj učenih cerkv. očakov, ker je sv. pismo iz hebrejskiga v latinski jezik prestavil. Boril se je neustrašljivo zoper krive vere, ter je vedno branil in varval

zmót kat. cerkev.

V Rimu je prvo podučenje dobil, pa je tudi kmalo tako v učenosti slověti začel, de so se celó papeži v imenitnih zá-
dévah, posebno v svetopisemskih, ž njim posvetovali. Potoval
je z Rima v Grecijo in Sirijo, se bolje z učenostmi soznalit,
pa tudi svete kraje obiskat. V Sirii pride k redovnikom (mni-
ham). Ker mu njih življenje dopade, ostáne per njih, de bi
njim enáko sveto živel, in se toliko lože v učenostih uril. Kej
ojstro je per njih štiri leta živel. Njegova obléka je bila ojster
žakelj, njegova postelja terde tla, njegovo zgjavje kámen.
Nadlegován od hudih skušnjáv je iskal v molitvi per Bógu
pomoči, zraven se je pa tudi neutrudeno sv. pisma učil, in de
bi ga še bolje razumel, se zategadél podá v Jeruzalem.

V 30. letu njegóve starosti ga blagoslovi Pavlin, Antijo-
henski škof, mašnika; vender pa sv. Jeronim ni šel nikamor
duše past, de je tem lože sv. pismo prestavljal.

Odtod je potoval spet nazaj v Rim, kjer je papežu v več
imenitnih opravilih pomágal. Tù je tudi podučeval veliko ker-
šanskih devic. — Pozneje se je spet nazaj v Palestino podal,
in tam v samoti neutrudama sv. pismo zdeloval, vzešši še
nekoliko družih sábo, ki so njemu enako ojstro in sveto živeli.
— Tudi je tam sv. Pavla z veliko drugimi tovaršicami samostan
zidati dala, v katerim so potem pod vodstvam sv. Jeronima bo-
gaboječe živéle. In to je bil začetik tistih duhovskih redov, ki
imajo še dandanašnje njegovo ime.

Sv. Jeronim je tudi krivoverce hudó dajal, zato so ga
pa tudi sploh imenovali »kladvo krivovercov«. Nobena
nevarnost ga ni ustrašila, zakaj rekel je: »Pes lája za svo-
jiga gospoda, in jest bi ne govoril za svojiga Boga!
Umreti mórem, pa ne molčati.« Bali so se ga krivoverci,
katolčani so ga pa čez vse ljubili. — Per vsem tem je bil pa
vender nar ponižniši. Desiravno jo bil takó silno učen, se je
vender po goreči molitvi v imenitnih pa bolj temnih rečéh še
z drugimi posvetoval.

Umerl je v visoki starosti po prejetih sv. zakramentih.

Pokopali so ga zraven Betlehemskih jasic, ki so jih pa potem z njegovim truplam vred v Rim prenesli. Še kažejo njegovo mašno oblačilo, čašo (kelh) in druge ostanke. Večno slavo si je pridobil s prestavljanjem sv. pisma, ki z imenom »Vulgata« po vsim kersanskim svetu slovi. Veliko hvalo in čišenje smo dolžni temu sv. cerkvenimu očaku. —

Ne morem se zderžati, h kôncu njegoviga življenopisa nekoliko iz pisma, ki ga je v samoti Evstohiju pisal, perstaviti, de bodo posebno mladenči zgled imeli in vedili, kako v skušnjavah ravnati in jih z božjo pomočjo premagovati. Piše pa takole: »O kolikrat se mi je zdelo v tej strašni pušavi, ki je, prepečena od solnčnih žarkov, celó redovnike z grozo navdajala, de sim v Rimu per gostarijah in veselicah! Tu sim v samoti tičal, napolnjen z veliko serčno žalostjo. Spokorno oblačilo je pokrivalo moje ude; vedno sím jókal, vedno stókal, in če me je kterikrat spanje po sili obvzeti hotlo, sim pa raztepal na golih tleh svoje trudne ude. Ne spomnim pa jedi in pijače, ker redovniki v pušavi še celó v bolezní nič družiga razun merzle vode ne vživajo, skuhane jedilapa za potrato imájo. Ker sim se strahú pred peklam v to grozovito pušávo obsodil, in desiravno nisim druge tovaršije imel razun škorpijonov in divjih zveri, sim se vender v mislih med dekličí znajdel. Ves bled in upaden je bil od posta obraz, duh pa je vender gôrel v ognji nečistih poželenj; švigal je še v merzlim trupu in mesu, ki je že odmerlo bilo, plamen nečistih misel in želj. — V tem stanu deleč proč od človeške pomoči, padem pred križaniga Jezusa na kolena, ga močim s solzámi, ktere sim potem s lasmi usušil, in berzdam tako več tednov zaporedama svoje poželjivo meso. Spomnim se tudi, de sim noč in dan usmiljeniga Bogá na pomoč klical, in prej ne jenjal, se biti na svoje persi, dokler de se me ni usmilil in pokoja duši dal. — In potem, Bog vé, ko sim dolgo jókal, z k nebu povzdignjenimi rokámi in očmi molil, mi je peršla tolažba, in zdélo se mi je, kakor de bi bil med angelji, z veseljem prépevájé:

»S tabo, o Gospod! potečemo, za duham tvojih mazil!«
Ljubi moji! naj vam bo ta zgled večkrat pred očmi. V skušnjavah se spomnite sv. Jeronima v pušavi, kakor se je zoper nje boril s zatajevanjem samiga sebe, s solzami, z molitvijo, kako je pred podobo križaniga Jezusa klečal in neprenehoma molil. Storite ravno tako. Koj izbe naj vam bodo pušava, in tukej prosite Bogá pomoči zoper vsaktere skušnjave in bodite prepričani, de vam bo po goreči molitvi in resnični perzadetvi gotovo zmago dal.

Sv. Janez Nepomučan, mučenik, kórar in deželni patron Českiga.

(16. maja.)

Sv. Janez je bil rojen v mestcu Nepomuku, kakih 10 milj od Praga, odtod njegov primek Nepomučan. Njegov oče je bil krojač (žnidar). Dolgo so bili njegovi starši brez otrók. Storé pa potem obljubo, in uslišal jih je Bog ter jim dal Janeza, ki je bil njih veliko veselje. Bil je pa že z mladiga pobožin. Njegovo nar večí veselje je bilo mašniku per altarji streči. In tu se je tako pobožno obnašal, de so bili vsi pričijoči ginjeni. V učenji je jako pridno napredoval in vedno eden zmed nar prvih bil. Po dokončanih bogoslovskih šolah je postal dohtar sv. pisma. V mašnika posvečen se podá cël mesec v samoto in ostro živeti začne. Bil je potem zvoljen pridigar per škofijski cerkvi v Pragi in nekaj lét pozneje korar ravno tam.

Tačasni nemški césar in češki kralj, z imenam Vaclav (Vencelj), ga je tudi s svojimi dvorniki poslušat hodil. Zvolj njegovih obilnih zaslug ga hoče škofa v Leitomišeljnu in prošta (predstojnika) na Višehradu zvoliti; ali on se ubrani, ker je koristi previdil, ki iz njegovih pridig izhajajo.

Kraljica Jovana ga zvoli svojiga spovednika in delivca milošnje. V obéh opravilih se je razumno in neutrudeno obnašal. Vaclav (Vencelj) je bil pa razujzdan človek in grozovit trinog do svoji podložnih. Zastonj si je Jovana vse perzadjala, ga poboljšati, ker vsi opomini niso nič zdáli, sklene z molitvijo in z dobrimi deli mu spreobrnjenje od Boga sprostiti. Zatorej je prejemale tudi pogostama sv. zakramente. Hudobnemu kralju pa večkratna spoved njegove soproge nič kej ne dopade, on jo sumi, kakor de bi mu bila nezvesta, vsaj hudobneži radi tisto od družih mislijo, česar se sami pregreše. Vpraša tedaj sv. Janeza, kaj se mu Jovana spoveduje. On se pa prestraši ter kralju resno pové, kako zeló bi se pregrešil, če bi kej iz spovedi naznanil, in ga ob enim tudi zagotovi, raji tisučrat umreti, kakor pa táko pregreho storiti. Razkačeni kralj sklene se nad Janezam maševati. Enkrat je kralj svojiga kuharja, ker mu ni neko jed po volji skuhal, na ražnji peči ukazal. Temu silovitimu djanju se ustavi Janez. Kralj ga pa zato v ječo zapreti dá in mu ob enim tudi naznani, de zamóre le s tem mir imeti, če njegovo voljo spolni. Ker pa Janez tega ni hotel, in je bil Bogú bolj pokorin, kakor kralju, in ker tudi vse prego-varjanje ni nič pomagalo, ga denejo na tézavnico ter ga z gorečimi baklami žgejo. Vender pa je dobil še prostost, pa le za nekaj časa. Ker je kralj zméraj večí sum dobival, mu je zažugal ga umoriti, ako ne razodene, kar se mu je kraljica spovedala. Tode vse te žuganja niso Janeza premotile, on ostane kot skala v morji, zatorej ga dá kralj še tisto noč v Veltavo vreči. (l. 1383.)

To hudodelstvo pa ni ostalo skrito. Truplo sv. mučenika se ni pogreznilo, ampak je plavalo po verhu vode in neštevilno

lučic ga je obdajalo. Vse ljudstvo je vrelo tje. Tudi kralj in kraljica prideta. Nesó ga potem v bližnjo cerkev in odtod v veliko cerkev sv. Vida. Grob njegov je bil z mnogo čudeži poveličan. —

Sveti Juri,

deželni patron Kranjskiga,

(24. aprila),

je bil v Kapadocii od imenitnih pa bogaboječih staršev rôjen. Greki ga imenujejo vélikiga mučenca. Že mladeneč se je v vojáke zapisal in tako verlo obnašal, de so ga kmalo polkovnika zvolili. Tudi cêsar Di-joklecijan, per katerim je služil, ga je jako v časti imel, tode vedil ni, de je kristján. Zvedil pa je potem takole:

Enkrat zbêre vse svoje polkovnike in viši vojaške oblastnike k posvetovanju, kako bi zamogel keršansko vero, ktero je ljuto čertil, v svojim cesarstvu popolnoma zatreti, pagansto (nevero) pa povzdigniti. Vsi so ž njim enih misel, ter mu dajejo narboljši svete, le sv. Juri se ustavi in beseduje, de nimajo nobeniga vzroka kristjane preganjati, ker njih vera je prava, njih postave svete, njih vedenje lepo in brez madeža.

Vsi pričijoči ostermé nad krepkim govoram pobožniga vojaka, ter jo tudi koj vganejo, de bi znal kristjan biti.

Opomnijo ga tedaj cesarske milosti, časti in bogastva, in imenitnih služb, ktere opravlja; z druge plati pa tudi ces. nemilosti, strašnega serda in grozovite smerti, če je ne bo ž njimi

potegnil. Zasramujejo potem kerš. vero, svojo nevero pa povzdigujejo. Sv. Juri jih enčas posluša; ko pa le ne nehajo kristjane psovati in njih vero zasramovati, vstane, se spozna vpričo vsih kristjana, in zagovarja moško kerš. vero.

Cèsar pa to zvedivši, se razkači, in dá koj sv. Jurja vkle-
niti in zapreti, drugi dan pa s kolésam z ostrimi cveki natakne-
nim po vsim životu tergati in neusmiljeno razmesariti. Veselo
in s pravo kerš. vdanostjo je terpel sv. mučenec te muke. Potem
ga spet v ječo zaprejo. Zahvali se tú Bogú za prestane bole-
čine, in opominja kristjane, ki so ga obiskali, k stanovitnosti.
Angelj Gospodov pride po noči in ga ozdrávi.

Drugi dan ga spet pokliče, ter z lepim in obljubami
pregovoriti skuša, de bi bogove molil. Sv. Juri jih hoče viditi.
Z veseljem ga pelje cesar v Apolov tempelj. Tú pridši naredi
sv. Juri križ čez malika, in lej! kakor bi trenil, se razletí na
drôbne kosce.

To viditi tulijo pôpi, cesar pak ves razkačen úkaže sv.
Jurja po nar grozovitniših mukah ob glavo djati.

Cesarica Aleksandra, ki je bila na skrivnim tudi kristjana,
se per teh čudežih očitno spozná kristjano, in zatorej tudi njo
ob glavo denejo. —

Sveti Tiln, deželni patrón Koroškiga in mesta Gradca,

(1. sept.)

je bil rôjen v Atenah. Staršem njegovim je bilo ime Bogodar (Teodor) in Pelagija, ki sta bila imenitna ne samo po ródu, ampak tudi po čednostih. Tiln se je koj z mladiga pokorsine navadil, ter se je v vsem svojim staršem vdal, naj bi storili ž njim, kar bi hòtli. Bil je tudi jako

dobrotljiviga sercá, posebno do ubozih, katerim je večkrat kej podelil pa se zraven tega tudi sam sebe zatajeváti naučil. Po smerti svojih staršev razdeli vse svoje premoženje med uboge in sklene Bogú v prostovoljnim uboštvu služiti. Zato mu je pa Bog moč, čudeže delati, podelil.

Vse to se hitro zvé; ljudje ga išejo in mnogotero počastiti hočejo. Ali zastonj — on se jim umakne, zapusti domačijo ter se prepelje na Francosko, kjer se k svetimu nadškofu Cezariju podá in per njem dve leti preživi. Ker so ga pa tudi tukej za velikiga čudodelnika spoznali ter mu potrebno čast skazati hòtli, ubeži k nekemu starimu pušavniku in spet per njem nekaj časa v tihi samôti prebije. Poslednjič ubeži tudi od ontod ter si zvoli v nar strašnejim kotu gojzda za prihodnje prebivališe skalno votlino, kjer ni družiga zavžíval kakor koreninice in zeliša, in pa mleko, ki ga je po božji milosti od serne dobival.

Čez nekaj let pride v ravno ta gojzd tačasni francoski kralj na lov. Kmalo zasledé psi serno, ki je sv. Tilna redila in jo perpodé do votline, kamor je vsa plašna ubežala. Psi čakajo in lajajo zunej. Pridši lovec ustrelí v votlino, pa po nesreči ne zadene serne, ampak sv. možá. Ko kralj to zvé, hitro zráven pride, prósi pobožniga pušavnika odpúšenja, ter mu dá koj ráne zavezáti. Ponudi mu tudi veliko daróv, pa on se jih brani, ter ga samo prosi, naj dá tukej za pušavnike samostan postaviti. Kralj mu serčnorad prošnjo dovoli. V kratkim je bil postavljen samostan, kamor se je veliko pušavnikov zbrálo, ki so sv. Tilna svojiga vodja zvolili. Spet so se razglasili njegovi čudeži ter mu množili slávo. Spreobernal je med drugimi tudi kralja h kat. veri. Poslednjič, ker je toliko za čast božjo in za zveličanje duš storil, zaspi mirno v Gospódu 1. sept. l. 700.

Sveti Marka,

deželni patrón Benečanskiga.

(25. aprila.)

Sv. Marka je bil rojen na Judovskim, iz Levitoviga rodú. Sv. Péter ga je h kerš. veri spreobernal, in od tistiga časa vedno svojiga sina imenoval, ker ga je na duhovno vižo v sv. kerstu prerodil. Ker je bil, razsvitljen od sv. Duha, za božje reči tako silno vnet, ga sv. Peter za svo-

jiga tovarša zvoli in v Rim perpelje, kjer je bil priča toliko čudežnih pergodb. Ker je mogel potem sv. Peter iz Rima zbežati, postavi sv. Marka vodnika rimskih kristjanov, na katerih prošnje vse je potem v bukve zapisal, kar sta on in sv. Peter učila. Ko spet sv. Peter nazaj pride, prebere spisani evangeli, ga poterdi in ukaže, de naj ga v zbirálih berejo.

Čez nekaj časa pošlje sv. Peter sv. Marka v Egipt in bližnje kraje, sv. vero oznanovat. Tu oznanuje Kristusa križaniga, in sicer s tolikim pospeham, de se jih je veliko tisuč kerstiti dalo, ter je ob enim tudi mnogo kerš. občin vstanovil. Kej sveto je bilo življenje teh kristjanov, ki so v ljubezni do Bogá in bližnjiga živeli. Devetnajst let je bil sv. Marka njih vladnik v velikim mestu Aleksandrii.

Z veliko nevošljivostjo pa so pogledovali ajdovski pôpi nanj ter so sklenili, sv. Marka umoriti. On pa to zvedivši, blagoslovi sv. Ananija škofa Aleksandrijskiga, ter za nekaj časa iz mesta ubeži, puntu v okom priti, ker je bil perpravljen raji vse preterpeti, kakor pa svojo čedo derečim volkovam v kremplje dati. Čez dve leti pride spet v Aleksandrijo nazaj. Ravno tačas so obhajali na čast bogu Serapidu velik praznik. Pokazáti svojo togoto vpijejo pôpi, de naj gredó Marka iskat, in ga bogu Serapidu darovat. Res ga poišejo in dobé per altarji, ker je ravno daritev sv. maše opravljal. Denejo mu okoli vratú in života verv, ter ga potem s toliko grozovitostjo po mestnih ulicah vlačijo, de so bile tla rudeče od njegove kervi. Potem ga zaprejo v ječo, in tù se mu je po nôči Jezus Kristus perkázal, tolažit ga. Sv. Marka je celo noč klečal in molil. Drugi dan na vse zgodej priderejo spet hudobneži v ječo, ter ga tako dolgo po ulicah vlačijo, de je svojo dušo izdihnil.

Čez nekaj let so njegovo sv. truplo v Benetke prenesli, kjer ga še dandanašnje časté.

Sveti Ciril,

deželni patron Moravskiga,

(23. marca).

Hackenbergl sc.

je bil škof in patriarh (očák) Jeruzalemski, in eden nar svetejših in nar bolj učenih mož. Velika čast in hvala mu gre, ker je katolško cerkev moško branil. O času cesarja Konstantina se je podal, skušnjavam tega svetá uiti, v samostan, kjer je svetó živel. Zavolj velike učenosti ga pozneje patriarha v Jeruzalemu zvolijo, kjer se je prav apostoloko obnašal. Posebno

umno se je boril zoper Arijanca, in de bi lože svojo čedo teh krivoverskih zmót varval, je vedno podučeval nevedne in krepčal tiste, ki so dvomili.

O času draginje in lakote je podaril vse svoje premoženje ubogim, de bi lakote ne poginili.

To pa njegovim sovražnikom ni bilo všeč. Zatoži? jo ga. Perkaže se pa o ravno tem času na gori Kalvarii na binkuštno nedeljo vèlik križ. Ciril zagledavši ga naznani to pergodbu cesarju in ogovarja vse, nižji in višji, de bi se spregledali in arijansko krivovero zapustili.

Zavolj tega se pa Arijanci še bolj stogoté. Zberejo se sami arijanski škofje, ter ga zatožijo, de je cerkev obropal. Storé tedaj sodbo čežnj, jo dajo cesarju podpisati, in on mora iz dežele. Na njegovo mesto je zvoljen hud arijanec, ki si je vse

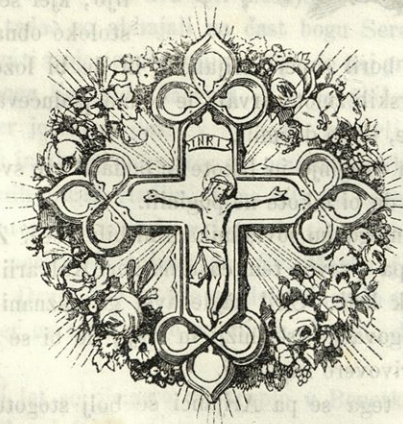
perzadjal, arijansko vero povzdigniti. Čez nekaj let pokličejo Cirila nazaj, in ga spet svojiga škofa zvolijo.

Po smerti ces. Konštanca nastopi Iulijan, odpadnik imenovan. Ker je bil velik sovražnik katolčanov, nasproti pa velik perjatelj arijancov in Judov, si je vse perzadjal, osramotiti Kristusa in njegovo sveto cerkev. Judam je zapovedal, tempelj spet postaviti in darila opravljati. Oni se sicer veselé, ali po pre-rokovanji sv. Cirila ni bil tempelj postavljen. Silin potrès je vse zidovje razrušil, in ogenj z nèbes vse požgal in pokončal, de ni bilo dalje na delo misliti. Veliko Judov se je per ti zgodbi spreobrnilo, in so v Kristusa vervali.

Po tako stanovitnim in neutrudenim delovanji pokliče Bog Cirila s tega sveta. Umerl je o vladanji pobožniga cesarja Teodozija v letu 386, zapustivši nam svoje izverstne liste.

Hoja na polje

(otrôkam v zglèd).

Kako milo, kako tolaživno je, če se bratje in sestre od-kritoserčno ljubijo; če z mirnim in složnim obnašanjem svoje

nježne serca zedinjajo; če z vzajemno vdanostjo in dobrodelnostjo koj z mladega pokažejo tisto prelepo čednost, koja se imenuje ljubezen bratovska, ljubezen sesterska.

Kjer ta čednost med brati in sestrami kraljuje, tje s z dopadanjem ozira z nebes oko Gospoda, in z utolaženim sercam gledajo starši na svoje otroke; pa tudi otrôci se bodo še v poznih letih s serčno radostjo blažene dobe mladostnih let, let nedolžnosti in veselja, spominjali.

S tako ljubeznijo sta se ljubila Bogomila in njen bratec Svatoslavek. Onadva sta nar raji skupno, kadar je bilo moč, svoje dela opravljala in sta tudi potem skup obhajala nedolžne veselja, ktere so jima starši v počitek dovolili.

Kadar pa iz tega ali družiga vzroka nista mogla skupej biti, sta se pa s tem tolažila, da bo že peršla doba, kadar bota spet skupej zamôgla biti. Tedaj ni nobeden njergal, če je mógel sam kako delo opravljati, bodisi da so ga kam starši poslali, ali mu kej družiga opraviti dali. Vsaj je bilo njuno upanje, se kmalo spet viditi in eden drugimu pomagati. Kej veliko je bilo pa tudi njuno veselje, kadar sta potem spet skupej peršla in si perpovedovaje eden drugimu veselje delala.

Kaj lepo je bilo viditi, ko je Bogomila svojimu bratu s čêla gladila goste rumenkaste kodre, ki so obdajali glavico njegovo; ali ko mu je kuševaje ga, pravila: Ti si moj dobri, moj zlati Svatoslavek! Ravno tako milo je bilo tudi viditi, ko se je nato Svatoslavek njenega vratú oklenil, in jo tako odkritoserčno, okó v oko, pogledoval. Kdorkoli ju je vidil, je imel dopadajenje nad njima in ju je vsim otrokam v zglêd postavil.

Kar je posebno vsim ljudém dopadlo, je to, da sta ravno tako goreče Bogá ljubila. O kako sta bila vesela, ko so jima dobri starši ali učeniiki od ljubiga Bogá právili! Rada in prav pazno, sta poslušala, ko so jima pripovedovali: »Ljubi Bog nam mnogo dobriga vsaki dan podeluje; on nam dá svetiti solnce, in veli dežju, namočiti zemljo, da bi dalo polje obilno živeža in de

oživljene cvetice rasti in cveteti zamorejo; on stori, de živimo, in de se na ti krasni zemlji razveseljevati zamóremo; od njega pride vse, kar imamo dobriga, in če nam ravno včasih kako britkost pošlje, nam je tudi ta k dóbrimu, ker nas tudi po ternjevi poti k sebi, k večni blagovitosti vodi, čeravno tega koj ne spoznamo.«

Bogomila in Svetoslavek nista nikoli teh imenitnih besedi pozabila, kakor lahkomiseljni in svojeglavni otroci storé; posebno sta se v prostih urah, sprehajaje se pod milim nebam, pogostama od teh reči pogovarjala, rekoč: »Kjerkoli se znajdeva, povsot naju vse ljubeznjiviga Bogá opomni. Če to krasno nebo, če rodovitno polje in loge, zelene gaje in vertove ogledujeva, če v njih ptiče veselo prepevati slišiva, se morava spomniti, de je vse to od Boga. Ali bi moglo drevje rasti, in okusno sadje kinčiti drevesa, ali bi zamogla bučelica nabirati sladkiga medú po dišečih cveticah, če bi tega Bog ne hòtel? On je vstvaril vse živali človeku v korist, on jih živi in oblači, kar noben človek storiti ne zamore; on tudi naredi, da se nebo pooblači, da ognjeni blisk s strašnim gromenjem iz černih oblakov šviga — vse to nam donáša blagoslov njegov.«

Tako sta se menila B. in Sv.; tako se sta pogovarjala od Boga tudi vpričo družih otrók, pripovedovaje jim od tega, česar sta se sama naučila. Iz vsiga nju obnašanja je bilo viditi, kako lep sad za prihodnost obetata! Nikoli pa tudi nista nič slabiga počela, če sta ravno sama bila, dobro vedé, de je Bog povsot, in de vse vidi. Nikoli nista iz malopridnosti kako drevjiče poškodvala, ali kako vejico ulomila, ali na polji škodo délala, ker sta si mislila: »Bog to vse dá rasti ljudém v živež, zatorej ne smeva ničesar poškodvati.« Nikdar tudi nista mučila živál, ker sta dobro vedila, de so tudi one božje stvari in bolečine občutijo, kakor ljudjé. Tudi nista nikdar nobeniga otrôka razžalila, ker jima je bilo povedano, de so vsi otróci dobrotljiviga Stvarnika, ki jih ljubi, če so pridni

in pobožni. Jezila nista ne staršev, ne učenikov svojih, marveč sta jih častila in spoštovala kot svoje nar. večí dobrotnike, ktere jim je Bog na tem svetu dati zamogel. Vse pa, karkoli sta delala, sta začela v imenu Božjim, z gorečo prošnjo pomoči božje; kadar jima je pa nastala kaka žalostna doba, sta pa tolažbe in polajšanja v molitvi iskala; zročila sta vse svoje zadeve Bogú in se popolnoma njegovi sveti volji vdala.

Pri toliko lepih in blazih lastnostih svojih otrók so starši veliko veselje nad njima imeli, posebno, ker sta bila obá še vedno zdráva. Ali včasih se naenkrat pooblači nebo človeške sreče! Vroče je pripekalo solnce na nježne cvetice, ki so že vele pobesile glavice svoje; močin veter razmeče po polji šibko klasje in strašna nevihta perti pogubljenje s svojimi valovi, na kterih kerhka ladija življenja pláva.

Mali Sv. nenadama hudo zboli. Velika žalost vse obide. Brez odloga pokličejo starši modriga zdravnika, ki je pred nekaj časam v tisti kraj stanovat peršel, kjer so starši uboziga Sv. bivali. Čeravno se mu je bolezen precej nevarna zdela, vender ni zgubil upanja ozdraviti ga, da bi le vsi skerbno nad njim čuli. Nihče si pa v tej bolezni ni več zanj perzadjal, ko blaga sestra Bogomila. Milo prosi starše, da bi smela bolnimu bratcu streči. Ker je bilo to zdravniku všeč, dovólijo tudi starši v njeno prošnjo, ker so previdili, de bo postrežba mile sestrice k njegovimu zdravju veliko perpomogla. In zares mu je tudi tako skerbno stregla, de je starše skerbeti jelo, de bi si sama zdravja ne spodkopala. Zato so ji mogli večkrat zapovedati, oddahniti se in odpočiti od toliciga truda. Dolgo v noč je čula per svojim bolnim bratcu, ki se je ves razpaljen po postelji semtertje prebračal. O kako bi bila rada namesti njega vse bolečine terpela, da bi le on zdrav bil! O kolikrat je zalolj njega točila britke solze, iskáje tolažbe za svoje serce, ki se je žalosti topilo. Večkrat odide, viditi Sv. tako terpeti, v samotno stanico, in prósi v goreči molitvi Bogá, de bi njeniga bratca varoval, in mu spet ljubo zdravje podelil. Ko je potem

iz stanice peršla, je bilo vzelej njeno čelo jasnéji in serce pokojniši; zamôgla je tudi tako potolažena močnejše tolažiti svojiga bratca, ki je bil tudi potem, viditi jo z veselim obličjem, bolj pokojin in poterpežljiv.

Ko je drémal, ga je skerbno branila muh, ter jih je še od deleč odganjala, de bi ga ne motile; ko se zbudi, mu poravná zglavje, da bi lože ležal; ravno tako skerbno in zvesto mu daje leke, ktere je rad, brez godernjanja, vžival.

Dobra B. si je vse prizadjala, tolažiti in oveseliti ga s kako si bodi rečjó mu polajšati njegov žalostin stan. Zato mu je večkrat lepe bukve prebiral, ali kej veseliga pravila, ali pa mu je donašala s polja krasnih cvetic, ktere mu je v venček spletla in ga obdarovala, — in tako ga je mnogotero razveseljevati znala.

Bilo je v nedeljo proti večeru že, ko B. z jerbasčikam v rôci na polje gre tergat po mejah cvetice in za bolniga bratca krasne venčike plest. Bil je lep poletinsk večer, céla krajina se je v rumenim lesku večerniga solnca žarila. Polagama se je razprostiral mrak po dolinici, ktero je perjetni rožnik z vso lepoto nakinčil. Gore so bile zelêne, in so oči močno zanimavale. Po sredi dolinice se je vil bister potočič in je s sladkim šumljanjem nočno tihoto motil, in kdor je per njegovih srebrobistrih valovih dalje koračil, peršel je k lepemu z jelšami obdanemu mlinu, ki je s svojim močnim klopotanjem v daljavi še perjetno odmeval.

Pot v polje je peljala nem križa, ki je bil zraven na zvišenim hribcu, v znamenje sprave človeka z Bogam. B. tje pridši, ostoji, se pokriža in práv goreče moli k nebeškemu Očetu, od kteriga edino pomoč in tolažba v človeško serce priti zamore. Dobro je vedila B., de je to častitljiva podoba Tistiga, ki nam tako močno usmiljenje božje naznanuje. — Široko nebo se je razprostiralo nad tihim krajem; in ptički, leté po drevesnih vejah, še prepevajo nebeškemu Očetu zahvalmo pésem. — Molila je B. za svojiga bolniga bratca; prosila je Bogá, de bi

mu spet ljubo zdravje podaril. Tiha solza se ji uterne iz mokrih oči, molitev pak ji utolaži serce; oblaki žalosti zginejo, s katerimi je poprej njeno čelo obdano bilo. Potolažena zapusti mesto, kjer je tako globoko občutila, kako močna je vdanost v voljo božjo; z veselim sercam gre nabirat okrog cvetic različnih bój. Iz teh splete za svojiga brata krasin venčik, razveseliti ga zvečer. — Jasno solnce je že šlo za gore, pomalovaje še s svojimi žarki skalne verhove bližnjih goric. Ko zazvoni Česenosimarijo, je že spet domá, in močno razveseli z venčikom svojiga bolniga bratca.

Sčasama je res Sv. bolji prihajal in se počasi okrevaj, de je zamogel vstajati in delj časa na mehkim stolu sedéti. Ali ne poskakuje vsakimu od veselja serce, če bere, kako se je tá sedé serčno zahvalil svojim staršem za njih ljubeznjivo skerb, in mili sestrici za nje neutrudeno postrežbo in za vse dokaze nje sesterske ljubezni. S hvaležnim sercam je kuševal roké staršem, B. pa serčno objemal ter ji z bratovsko ljubeznijo pravil: »O kako dobro mi je, kadar si ti pri meni, mila sestra! serčno se ti zahvalim za vse, kar si mi storila!«

Kmaló je zamogel, popolnoma ozdravljen, tudi hišo zapustiti in se na vert podati. B. prosi svoje starše, de bi ga smela pri prvem sprehodu spremiti. In nastopila sta tisto lepo pot v polje, kjer se je Sv. z veselim sercam radoval krasne naráve, diháje s polnimi persmi hladni zrak, ki ga je tako močno krepčal.

Bogomila mu perpoveduje, kako je takrat sama to pot na polje hodila, in kako morata zdaj ljubimu Bogu hvaležna biti, ker je njene molitve milostljivo uslišal. Pridši do križa se ustavita, pokleknetá in molita zahvalno molitev ravno tako goreče, kakor je popred B. sama molila. Bog je imel veliko dopadajenje nad tema dobrima otrokama zavolj nju prave in odkritoserčne ljubezni, ktera se ves čas njuniga življenja nič ni umanjšala, in ki jima je tudi dosti veselja in nar blažji dneve še v poznih letih perpravila. — Svetoslavek perpove-

duje vsakimu, kako skerbno mu je Bogomila v bolezni stregla, kako ga je razveseljevala, mu kratek čas delala, ter si celó sebi ni počitka dala, de je le njemu streči zamogla. On pa tudi ni tega nikoli pozabil, marveč se je vedno perzadéval, ljubeznjivi sestrici vsaj nekoliko njen trud poverniti. Ljubil jo je ves čas svojiga življenja neizrečeno. —

Mili moji otróci! ravnajte se po zgledu teh dveh dobrih otrók. Zapomnite si dobro, kako lepo je, če se bratje in sestre odkritoserčno ljubijo, eden drugimu pomagajo in dobro delajo. Če se pa ne ljubijo, imajo že tako rekoč na obrazu zapisano; de Bogá ne ljubijo; zakaj kako morejo Boga, ki ga ne vidijo, ljubiti, ker svojiga bližnjiga, kteriga vender vidijo, ne ljubijo? Če se pa koj z mladiga radi imajo in ljubijo, če so si s celiga serca vzdani, bo še v poznih letih sveta sloga med njimi kraljevala, ktera je rodovini v čast, per družih pa spoštovanje obuduje in povikšuje.

Gospod, ki kaže zvezdam pot,

Tudi z nami vedno je povsot,

Nas ljubi in za nas skerbi

Ter ljubeznjivo govori:

Ljubite se tud vi vsaki čas,

Kot ljubil jest vedno vas.

Povsod si radi pristopite! —

Ljubite vedno se, ljubite!

Presveti, mogocni Devici. (Zgled.)

O preblaga, o premila,
 Ki v naročji si nosila
 Njega, ki ves svét derži,
 Pred katerim se zemlja stresa,
 Trepetajo vse nebesa,
 Svet in angeljske moči.

Premogočna v zarji zlati!
 Kaži, de si naša mati,
 Naša mati vsaki čas!
 Milost Tvoja naj nam sije; —
 In ko zadnja ura bije,
 Mati ne zapusti nas! —

Sveta Mónica.

(Zglèd vsim materam, ženàm in vdóvam.)

Dajte nam dobrih máter, pravi en modriján, in dal vam bom dobrih občin. Iz ravno tega ozira tudi mi kličemo: Dajte nam dobrih mater, in imel bo svet drugo podobo — vse drugačno ljudstvo bo. In to v resnici, zakaj materno serce imá kar veliko moč čez otročje serca. Materna beseda občutljivemu človeku več veljá, kakor če bi ga bili ôče desetkrat zaporedama kaznili.

Ime materno, kako lepo, kako častitljivo si! Koliko terpi prava mati za svojiga otroka, kako ga ljubi, in koliko stori zanj! Pa, vtisnite si dobro v pamet in serce besedi: prava mati! zakaj take niso nikakor tiste, katerim gre samo ta zasluga, de je po njih otrok rôjen na svet — ki jih pa po rojstvu koj dojivkam zročé, ali de pridejo v tako imenovane dojivnice, ali kam drugam. — Prava mati ni tista, ki se Bog ve kod in kje razsveseljevati hoče, domá pa per svojim otroku nikakor ne more biti, de, jokanje in kričanje maliga ji celó kako merzlico ali ómotico napravi, in de ni čuda potem, de z pesterno večidel le zunej biti morata. — Prava mati tudi ni tista, ki se svoje sv. dolžnosti, namreč otroke učiti s tem ana, de učenike ali učenice v hišo jemlje, jih dobro plačuje, ki pa delajo po svojim, kakor hočejo; in cilj in konec taciga podučevanja je (zgledi, žalibože! kažejo) mehkužnost, in presneta razujzdanost. — Prava mati ni tista (zapomnite si ve, kmečke matere!) ki za otroke nič ne skerbi, ali so taki ali taki, ali imajo varha ali ne, ali se kej čedijo ali ne, in potem, ko nekoliko odrastejo, ali kej znajo ali nič; ali so per dômu, ali se potepajo kje drugot, ali hodijo v šolo in kako se sploh zaderže. Veliko veliko je na tem času ležeče, zakaj tu se drevesce oberne, kamor ga hočéš. Ne zabredel bi marsikdo tako deleč, ne polastila bi se ga taka mlačnost, ako bi se bil otrok kej boljga navadil. Dajte se saj po zgledih zmodriti!

Varvajte svojih otrók, ko punčice v očesu; ne mislite, če je razposajen, de je prebrisan; če je neperljudin, de je moder; če kej zmakne ali ukrade, de je zvit; — ne zgóvarjajte jih: E, to so právi neumneži, so sirote, ne vedó, kaj delajo, se bo že učil, ko bo pametniši, itd. Ljube moje! to je že slaba podstava — če je pa tá slaba, bo tudi, same veste, slabo zidanje. Torej glejte, kaj ste, kaj delate in s kom imate opraviti! Bodite práve, zakaj hudobne in take, ki sim jih zdey naštel, so práva kuga otrókam!

Práve, dobre matere ravno nasprotno od teh delajo!

Posnemanja vredin zgled vam daje sv. Monika, mati sv. Avgušтина, ki je bil pluč, svitel kinč, práv vitez kat. cerkve.

Sv. Moniko so njeni starši práv po keršansko izredili. Že kot nježna devica je polovico noči v molitvi čula, se oestro pokorila s postam in drugimi dobrimi deli. Nečimernosti se je enkrat za vselej odpovedala. Želela je sicer devica ostati, tode iz pokoršine do svojih staršev se je omožila.

Po tako nedolžnim življenji in vrednim perpravljanji se ni čuditi, de je postala tudi dobra žena, čeravno je bil njen mož hudo bnež de mu ga ni koj pára.

Bil je Patrici, nevernik, tode blaziga rodú s Kartage na Afrikanskim, in vdan mnogoterim strastim, kakor jezi, nečistosti, itd. Če je domú pridši ves razkačen preklinjal, de se

je ogenj delal — ona je molčala; če je v pijanosti rogovilil, ona je — molčala; če ji je njegovo nečisto in pohujšljivo življenje prevelike žalosti serce tergalo — ona je molčala. Zapomnite si dobro, keršanske žene! Monika je molčala.

O, to ne gre, bo rekla marsiktera zmed vas. Glejte, ravno take so bile tudi sosednje sv. Monike, in se niso mogle dovolj načuditi, kako de je ni v tacih okolišinah še dobro našeskal in premlatil. Pa nikar preveč, ljube moje! to bi se bilo gotovo tudi zgodilo, ako bi bila enako drugim ženam jezikala, ga zmerjala in groméla. Ali ôna je molčala, čakáje perlezniga časa, o katerim bi ga zamogla s pridam posvariti in pregreškov opomniti. In tako je bilo práv. Tako mórate tudi vé, keršanske žené! storiti. Gostovo se ne bote ksále.

Dôbra žena zamore zmiraj s právim ravnanjem hudobniga moža preroditi — poboljšati ter ga angelja storiti, če ima sama angeljsko ljubezen in krotkost; gorje pa tudi móžu, če pride hudičevi babi v pest, tam ne bo konca prepirov, pravdarij in družih nevolj.

Poglejte pak Moniko, ki je z ljubeznijo in z lepim obnašanjem svojiga hudobniga moža spreobernala. On se je spregledal in spokoril in je bil zanaprej njeno veselje. Kaj pa nasproti per nas marsiktera právi, de namreč sedmero ali pa še celó tridesetletno vojsko z móžem obhajati zamore.

Kakor se je Monika kot žena proti svojimu móžu verlo obnašala, ravno tako dobra je bila tudi kot gospodinja posebno pôslam, ktere je zvesto k službi božji pošiljala. Ona je pa tudi lep zgled vdovam.

Čez nekaj časa umerje Patrici, zapustivši jo vdovo z dvema sinóvama in eno hčerjo. Obnašala se je pa prav po zapovedi sv. Pavla; kot prava kristjana je rada ubogim delila, dosti molila, se svétu odpovedala, in le Bogú in svojim otrokam živela. Vsaki dan je bila per sv. maši, in je z narveči paznostjo sv. božjo besedo poslušala.

O kako lepo, kako perjetno je tako življenje poštene

vdove. Naj vam bo tedaj sv. Monika v zgled, vdove! In de jo bote raji posnemale, poslušajte še dalje. Kakor je poštena vdova častitljiva in Bogú in ljudém perjetna, ravno tako nagnjusno je življenje razujzdane vdove, ki se po smerti svojiga moža mesénim strastim in poželenjem vdá. Kdo jo bo neki omilováł, ker sama tako hoče in meni tebi nič tako razujzdano živi. Takim so pač res potrebni dobri varhi, posebno če imajo tudi še strôke.

Monika je svojo materno dolžnost natanko spolnila. Pri-dno in zvesto je svoje otroke v keršanski veri podučevala, v cerkev vodila in tako za vse skerbela, kar jim je bilo potrebniga na duši in na telesu.

Ali per vsim tem so neznane bolečine njeno materno serce terle. Njen pervorojeni sin Avguštín je bil šiba zanjo. On se ni zménil, ne za njeno jokanje, svarjenje, in prošnje in ne za nič. Po očetovi smerti je začel še le prav razujzdano živeti.

Bil je že takrat učenik govorništva v Kartagi. Manihejci, ki so se od cerkve ločili, dobro poznaje bistro glavo govornika Avguština, si vse perzadénejo, ga v svoje krivoverske zmote zaplesti. Kej lahko je bilo razujzdanemu prestopiti — postal je manihejic, naj bi ga bili prosili mati, kolikor mogoče, nič ni zdalo! — Kolika bolečina pa tudi za dobro mater Moniko, vediti in viditi svojiga sina krivoverca in zametvati vse njene svéte in prošnje! Kej taciga se ne da popisati, občutijo pa le pobožne matere, ki imájo malopridne sinove in hčere.

De bi se svojim žalostnim za vselej odtegnil, beži Avguštín, ko so ravno v cerkvi zanj molili, čez morje v Rim. Monika, zvedivši, de je ubežal, se prestraši, prosi svoje, naj še gorečniši za zgubljeniga molijo, in se podá neutegama k on-dotnemu škofu prašat, kaj je storiti. On pa jo potolaži, rekoč: »Pojdi v miru, Monika, in vpokoji se; zakaj sin, nad katerim se mati tolikanj joka, ne more pogubljen biti.«

Zdaj zvé tudi, de je v Rimu bolán. Nobena reč je ne uderži nazaj. Polna ljubezni do svojiga zgubljeniga sinú

hiti kakor na perutih tje čez morje, in ker je Avguštin že zdrav v Milano odšel, gre brez odloga tudi tje za njim. Tu z velikim veseljem zve, de je zdrav in de je spet učenik govornišva.

Takrat je bil v tem mestu viši duhovski vladnik ali škof sv. Ambrož, imenitin pridigar in cerkv. učenik. Monika ga koj obiše in prosi, naj za njeniga sina, kteriga je že dobro poznal, skerbi, de bi se spreobernal. Ona pa tudi z vso gorečnostjo neprenehama Boga prosi, naj bi njenimu sinu druge bolji misli vdihnili, ter ga k spoznanji resnice perpeljal.

In lejte! Bog jo je uslišal. Avguštin se po čudni vodbi božje previdnosti in po njegovim neskončnim usmiljenji spreoberne, se da ravno 30 let star sv. Ambrožu kerstiti, in postane zanaprej z dušo in telesam katolčan. Kmalo je bil tudi, v mašnika posvečen, škof zvoljen, in je neprenehama delal v poveličanje božjiga imena na zemlji. Kako lep zgled svetosti nam daje! Kakšno veselje je pa tudi svoji skerbni materi naredil! O zares, matrne solze ne tečejo zastonj! Ona je pa tudi zdaj svoje zemeljsko potovanje sklenila. Na poti v domovino zboli v Ostii

bliz Rima, in umerje čez devet dni za merzlico. Njeno s tolikimi čednostmi ozaljšano dušo so nesli angelji v naročje božje.

Materam še moram povedati, kaj je pred smertjo otrokam naročila. Avguštinu, ki se je že z oestro pokoro pokoril, je rekla: »Ljubi moj sin! kar mene zadene, me ne veseli več na tem svetu biti. Le eno vošilo je bilo, zavolj česar sim nekoliko dalje živeti želela, in to je: te viditi kat. kristjána. Bog pa mi je v svojim neskončnim usmiljenji še več podelil, kakor sim želela; zakaj služiš mu že v pokori in v premagovanji samiga sebe in svetovnih veselíc. Moje želje so tedaj spolnjene in zdaj želim vekomej z Bogam združena biti.«

Vsim skupej pak je rekla: »To moje truplo položite, kamor hočete. Leto naj vas nikar ne skerbi. Le eno vas prosim: spominjajte se mene, kjerkoli bote, per Gospodovim altarji!« To se je zgodilo v l. 390 p. Kr. r.

Njeno sv. truplo je bilo po dokončani sv. maši v zemljo položeno. — Živela je ta svetnica že pred 1400 leti, pa je še dandanašnji posnemanja vredin zgled vsim materam, ženam in vdovam. Posnemajte jo tedaj! Bodite take!

Blaga gospá in keršenik.

Neka mlada gospá je imela posebno veliko veselje, ljudém botra biti. Zatorej so jo pa tudi povsot za botrico prosili, ker je obilno vsaciga obdarovala. Z otrokam ni šla sicer v cerkev h kerstu; bila je zadovoljna, de se je zapisálo le ime njeno v kerstne bukve. Vender pa je imela navado obiskati otročnico in keršenika čez 4 ali 5 tednov po kerstu, in jima pernesti še kakšno darilce.

V tistim kraji, kjer je živela gospá, je živel tudi ubog čevljar z ženo in petero otroci; nar mlajši deček je bil 3 leta star.

Kaj se zgodi? Zima nastopi z vsim tistim strahom, ki ubogim ljudém glavo beli že dolgo dolgo pred začetkam in z

britkostjo napája serce. Naš čevljar stoji zraven svoje žalostne žene in gleda s solznimi očmi snežnih mačkov, ki so naletovali na okna revne bajte. Denarjev ni, de bi si kupila derv za peč ali obutve ali pa de bi si ljubiga kruhka preskerbela za prazne želodce. Dolgo molči in tuhta in tuhta, kako de bi si pomagal, kar se hipoma kakor ves prerojèn vesel oberne k ženi svoji, rekoč: »Pravo, pomagano nam bo! Veš kaj, Katra, k gospēj grem, in jo bom prosil za botro.« — »Za božjo voljo! ali si nor? Sej nimamo koga kerstiti, komú pa bo botra?« — »Vém, vé m, ljuba moja! de nimava deteta za kerst, pa bi ga znala ímeti in gospá je tako dobra, de obdaruje starše, desiravno ne gre z detetam v cerkev. Sila kola lomi!«

Žena ga svari na vso moč, de bi to ne bilo pošteno, de je greh goljufati, itd; ali vse to ne pomaga nič, on gre k gospej in jo prosi za botro, prejme dar, in vesel, kakor de bi mu jo bili angeljci godli, perteče domú.

Čez 4 tedne potem zagledata nekiga dné čevljar in ona milostivo gospó naravnost proti nju bajti hitéti. O Bog! mervlaški strah ju napade; kaj je storiti? Ali oče čevljar, zvita buča, jo mahama zadene. Mati Katra se mora vleči neutegama

v posteljo, triletniga Jurčika pa stlači v zibelko, ter ga pokrije. Oče čevljar se usede na stol, ziblje, kar more, in popéva: »aja tutú! aja tutú! Hoj! hoj! sinek moj!« de po vsi bajti doni. — In tako se serčno perčakuje gospá.

Gospá pride, — stopi k postelji domišljene otročnice in se perjazno ž njo pogovarja, gre potem tudi k zibelki, in se ne more prečuditi, viditi otrôka 4 tednov tako záliga in močniga. »Kako je pa ime temu fantiču,« popraša očeta, smejáje se.

Otroče pa, nadjáje se, kak krajcarček dobiti, se naenkrat vzdigne v zibeli in zakremži, rekoč: »Jurček mi je ime.«

Vse drugo si zamorejo braveci sami misliti. On in ona padeta na kolena pred gospó ter ji razodeneta vzrok svoje goljufije. Gospá, oziráje se po revni bajti, vidi zares revšino silno, ju pokrega enmalo in nazadnje še — obdarúje.

Ne vse!

Pobožin kramar zaidé enkrat na svojih potih v mestno kerčmo. Ker je bil lačin, si da tudi kosila pernesti, zakaj od dolge hóje se želodec pretegne in tudi rad kej boljiga zavžije. Per mizah so sedéli le bolj možje gosposkiga stanú, tako imenovani »izobraženi«. Zdaj mu pernese strežaj juho in še kej družiga, on pa vstane, se lepó pokriža, in moli en Očenaš. Zraven sedeči se mu čudijo in posmehujejo, in en pisár, ki ga je napuh zeló našopiril, zagodernjá med jedenjem: »To je norčik!« — Ali kramar se za vse to nič ne zmeni, se lepo z vsimi pogovarja, in ko se najé, vstane spet in moli. Tu pa se pisár ne more zderžati, in zasmodivši cigaro mu zavpije čez mizo: »Hej! perjatel! ali mar per vas vse moli pred jedjo in po jedi?!« — »O kaj še!« odgovori mirno kramar in si nabáše svojo robo spet na herbet, »ne vse! Svinje že ne! — Z Bogam.«

Terdovratnež in vest.

(Pogovor.)

Terdovr. Bog je dober.

Vest. Tedaj hočeš hudobin biti?

Terd. Bog je usmiljen.

Vest. Tedaj hočeš zanašaje se na njegovo usmiljenje še grešiti?

Terd. Bog me ljubi in me bo še sprejél.

Vest. Tedaj ga hočeš sovražiti in še bolj razžaliti.

Terd. Bog ne odpusti samo sedemkrat, ampak tudi sedemkrat sedemdesetkrat.

Vest. Tedaj hočeš tolikrat grešiti.

Terd. Bog perzanese grešnikom tudi na smertni postelji.

Vest. Tedaj hočeš pokoro tako dolgo odlašati, in potem še le po spovednika poslati, de bi se koj poverhama enmalo spovedal. — Neumnež ali mar ne veš, de ti je dni in ur potreba, če hočeš tako delati. Ali pa mar gotovo véš, de boš še dalje živel? Še pred koncam dneva, de, še celó to uro lahko umerješ, in kaj potem? Vsi tvoji upi pojdedo po vodi, in ti boš šel, enako drugim, ki so ravno tako modrovali, kakor ti, v pekel. Zakaj sv. Duh pravi: »Ne čakaj se k Gospodu spreobrniti, ne oldlašaj od dne do dne; zakaj njegova jeza bo mahama peršla in o času maševanja te bo pogubil.« (Pridg. 5. 6.)

Popotnik.

V enim kraji je bil práv dober in usmiljen gospodár. Vsi, reveži in drugi popotni so dobro imeli per njem. Nikomur ni nobene odrekel, de, še celo svojim je ukazal, njemu enako dobro delati. Bog ga je pa tudi zato poblagoslovil, de je vsega dovolj imel. Ali kmalo umerje. Njegov naslednik je bil dru-

gačnih misel. Njemu je bila varčnost, še celó skopost, ljuba. Reveži tedaj niso več dobivali. To mu je pa veliko hudega nakopalo. Bog mu je svoj blagoslov odtegnil. Velika revšina je nastopila. Vse je žalostno. Pergodi se pa, de ga takrat en popotim človek obiše. Gospodár mu koj potoži svojo nesrečo, in tarna in tarna. Popotnik, vse dobro spoznavši, mu svetuje, kako bi si spet zamogel pomagati, ter pravi: Ste namreč dve sestri, ki ena brez druge ne morete obstati, te dvé morate v svojo hišo spraviti, če hočete, de se bo na bolje obrnilo. Te dve sestre se imenujete v latinskem »date« in »Dabitur«, po našim pa: »Dajte« in »Vambodano«. Perporočim vam tedaj pervo, delite ubogajme po svoji zmožnosti in iz keršanske ljubezni, in »Vambodano« ne bo gotovo zaostala. Gospodar mu je s serca hvaležin in koj začnè po njegovim svétu ravnati, in glejte! setra »Vambodano« je koj peršla v njegovo hišo.

»Bodite usmiljeni« pravi Gospod, »kakor je vaš Oče v nebesih usmiljen.« (Luk. 6. 36.)

»Sodba brez usmiljenja bo čez tega, kateri usmiljenja ne skazúje.« (Jak. 2. 13.)

»Usmiljenje,« pravi Job, »je bilo z mano rojèno, in je z mano rastlo. Momogredočiga reveža nisim zaničeval, ampak ogrel sim ga z ovčjimi kóžami. Ubogimu nisim nič odrekel, in očém vdove nisim čakati dal. Jedi nisim jedel sam, ampak s sirotami, in ptujic ni ostal pred mojo kočó, zakaj duri so mu bile zmirej odperte. (Job 31. 18.)

Storite tudi vi in Slovenci tako in zapomnite si še stari pregovor: Kdor koj dá, dvakrat da.

Tolažba kristjanam.

K svetimu škofu Hugónu pride enkrat več mestnjanov ter mu žalujejo, kaj bo, ker ne morejo tako sveto živeti, kakor redovniki (mnihi) tistiga kraja. Prosijo ga, naj jim pové kaj

jim je storiti. On pa jim perjazno odgovori: Redovniki in pušavniki ne bodo sami v nebesih. Gospod Bog ne bo vprašal, ali si bil v samostanu i. t. n., temuč ali si pobožno in keršansko živel. Tri reči pa se terjajo od vsakiga kristjana, namreč: ljubezen v sercu, resnica v ustih in čistost na telesu; ako teh ne bo kdo imel, ne bo nič pomagalo, kristjan biti. Sploh si mora kristjan v sercu in v djanji enak biti, če hoče svojo časno in večno srečo doseči.

Cerkev svetiga Petra v Rimu.

Rim, véliko mesto papeževih dežel, in sédež sv. Očeta, se razprostira poleg Tibere na 12 gričih, imá v okrožji 6 ur, 36,000 hiš in okoli 160,000 prebivavcov. Kar pa temu mestu še posebno častitljivost in lepoto daje, so njegove velike in lepe cerkve. V Rimu je namreč 328 cerkvá, zmed katerih je 82 farnih in 186 samostanskih, sedem pa vélikih. Nar lepši, nar veličastniši in nar večí na svetu je cerkev sv. Petra, bi je 700 čevljev dolga, 500 č. široka in do strehe 400 č. visoka. Na prednji strani je petero vrat, ima 2 zvonika, 29 altarjev; znotraj je vsa z mramelnjam vložena. Véliki altar, per katerim le sv. Oče mašujejo, je v sredi cerkve, prav na prostim. Nad njim je nebo razpeto, ki ga derže 100 čevljev visoki stebri. Pod tem altarcem se znajde pozemeljska kapela z grobama sv. Petra in Pavla, kjer 112 lučic gori. Stene so tu vse z dragimi kamni vložene, vrata pa so iz pozlačeniga kositarja.

Kar pa cerkvi nar večí častitljivost daje, je nje kuplja, operta na 4 prav visoke stebre. Na ti kuplji je tako imenovana svetilnica, ki je, čeravno od tal prav majhna viditi, vender velika kuplja, okoli ktere se zamore brez nevarnosti hoditi. Verh té je velika krogla, v ktero zamore 15 oséb lahko iti, in nad njo se sveti 13 čevljev visok (600 čevljev nad zemljo) zlat križ, častitljivo znamnje odrešenja.

Prav lepo piše od Šent Peterske cerkve slavni trapist Geramb, ki jo je v svoji mladosti gledat peršel in si tolé od nje zapisal:

»Bil sim, právi 17 l. star, ko sim pervikrat v Rim peršel. Bili smo vsi z očetam, ki so nas na daljno pot sabo vzeli. Ko sim stari Rim prehodil, pridem vzadnjič pred véliko cerkev sv. Petra, in ker me je kuplja mikala, kakor pozemeljska votlina, koračim pogumno na visočino. Malo ljudi se more na tako visočini brez strahu in omotice uderžati. Kar mene zadene, mi ni bilo nič sila; hitro začéckam svoje ime na steno, se ogledujem krog in krog in potem mi ni bilo družiga mar, kakor spet hitro doli priti. Pred mano je bila železna lestvica, po kateri sim gori peršel, in po tej sim mogel zdaj doli. Tode gori je bilo lože, ker sim jo zmiraj pred očmi imel; doli gredé so bile pa oči vedno v terg doli obrnjene, ki se je 600 čevljev pod mano kakor brezno razprostiral. Kako mi je bilo takrat per sercu, ne morem lahko povedati. Pred očmi mi je začelo migljati, in tako čudno perhajati, de sim svojimu bratu, ki je prad mano šel, rekel, de mi je nemogoče, dalje iti, sicer bi doli telébil. Naročim mu: naj poslovi vse z zadnjim »z Bogam!« »in naj nikar ne pozabijo Ferdinanda od Geramba na krogli zunej kuplje cerkve sv. Petra.«

»Ne vem sicer, ali so zvedili to sporočilo moji ali ne; to je pa gotovo, de mi ni znano, kako sim doli peršel. Sicer pa moram reči, de me nič več veselje ne obhaja, še kdaj gori iti, čeravno se zdaj lože pride.«

18. aprila l. 1506 je blagoslovil papež Juli II. podstavni kamen te cerkve, ki je središe kerš. svetá. Kar stroške vtiče, jih štejejo še čez 50 milijonov rimskih tôlarjev. Kej velika, kej veličastna mora tedaj biti. Geramb ves v začudenji od njé notranjiga, pravi: Pervi občutljej, ki se per nje pogledu oglasi, je občutljej častitljivosti: zakaj tu je človek ves presunjen od veličastva božjiga; to je tempelj božji, to je kraj, kjer moramo Boga moliti.« — Francoz Dumas pravi, de to cerkev le viditi

se potrebuje celi dan, jo pa po vsih posameznih delih dobro ogledati, in po vsih razmerah preudariti — cël mesec. — In to je gotova resnica.

Tolažbini reki.

(Per zgubi otrók.)

Če so bili otroci tvoji dobri, imaš zdaj rednike v nebesih, ki zate prosijo; če so bili pa slabi, bodi hvaležin, de te je Gospod velicih nadlog opróstil.

Ali se ti bo mar milo zdelo, cvetlico utergati, in ž njo altar Gospodov okinčati? Glej, Bog s tvojimi cvetlicami, namreč z otroči, nebo kinči.

(V nadlogah.)

Če nimaš nič več pomoči od ljudi pričakovati, premišluj dobro sledeče besede: »Moja pomoč pride od Gospoda, ki je nebó in zemljo vstvaril.« — »Usmiljenje bož je čez stvari povišano.« — »Bog je tistim blizo, ki so ponižniga, potertiga serca!«

Dve vošili za novo leto.

De bo novo leto srečno, si dodro zapómnite sledeče dve vošili, naučite se jih iz glave, in delajte tudi po njih.

Pervo je:

»Ne skerbite preveč kaj bote jedli, kaj bote pili, tudi ne kaj bote oblačili.« Mt. VII. 25.

Bog, stvarnik vsiga sveta, vlada že veliko tisúč let od vekomej do vekomej. Milijonov zvezd se suče na nebesu po zaznamvanih potih, pa nobena se nikóli ne zmoti. Letni časi se versté po Njegovi naredbi eden za drugim, in nikdar ne izostane eden ali drugi. Rastljine rastejo, cvetó, in vsaka po svojim rodi sad — in tu se ni še nikdar permerilo, de bi bilo n. pr. grozdje jabelka ali kostanj rodilo. Ravno tisti Bog, ki lilije na polji oblači, brez kteriga volje še vrábec raz strehe ne pade, bo tudu tebe, o člòvek, oblačil in ti jesti in piti dajal — de,

še celó k sebi v nebesa te bo sprejel, če boš njemu dopadljivo živel, ker sam pravi: »v hiši mojiga Očeta je veliko prebivališ.« (Jan. XIV, 2.) — Ali mar ne verjameš tega? Kaj si boš še nadalje glavo belil z nepotrebnimi skerbmi, ko bi to imel pa to in pa veliko drugih reči, kaj boš čas zapravljal s praznimi vošili; mar veselo pój:

Premili Bog skerbi ga nas
Je dober Oče vsaki čas
Zatorej Njemu se zročim,
Naj čujem, delam grem ali spim. —

Mogočin, vèlik je Gospod,
Ki zame skerb ima povsod;
Zato me strah ničesar ni
Saj vem, de Bog zame skerbi!

S to pesmijo in s temi mislimi mora novo leto srečno biti.
Drugo vošilo je:

»Ako imamo jed in pijačo, bodimo s tema zadovoljni.« (I. Tim. VI. 8.) Obilnih skerbi, pritožb, nadlog, ječanja in stokanja je le naša nezmerna nenasitenost kriva. Kaj je meni ali tebi Bog dolžin? kaj smo mu dali? ali kaj smemo od njega terjati? Nič! — Kaj smo sabo na svet pernesli? Kaj bomo sabo nesli? Spet nič! Kje ja zapisano, de moraš ti ravno toliko njiv, travnikov in vinogradov imeti, ali de si ti kralj, jez minister, uni práv bogatinec, itd? kje neki? — Nikjer? — Kaj te mika in sili in žene, de spravljaš svojim otrokam veliko premoženje na kup, de bi bili zraven tega, de imajo zdráve ude, še bogatini, de bi se lenôbi in razujzdanosti vdali? Kaj neki? Nič! Zatorej izbí si iz glave te in enake skerbi, zapomni si pa dobro, kar sv. Pavel pravi: »Če imamo jed in obleko, bodimo zadovoljni,« — in tako mora novo leto srečno biti. De bo novo leto srečno, moram še zakonskim naročiti: živete mirno med sabo, potem bote nebesa že tukaj na zemlji imeli. Vi očetje in ve matere, skerbite koj sperviga za dobro keršansko izrejo otrók, in delali vam bodo veselje, de bote

srečno živeli in v Bogu umerli in plačilo svojih del prejeli. Če so očetje dobri, matere pa prenežne, de le otroke spridijo, — se mora drugači pomagati, grenkeji zdravila rabiti, de, celó z leskovo pálico mazati — de se zlegu v okom pride, de ne-keršansko izrejenje dalje ne gloda. Bodite per svojih otrocih kakor aposteljni, učite in svarite, dakler je čas, dokler še ni nič zamujeniga, če hočete, de vas bodo otroci spoštovali, ljubili, vam delati pomagali, v boleznih stregli, iu po smerti za vas molili. — Strah božji je začetek modrosti! — Kadar bo enkrat mir med zakonskimi, mir po vsih hišah kadar bodo enkrat vsi otroci dobro zrejeni — potem bo tudi mir v deželi življenje bos pet veselo in perjetno — potem bo nastopilo veselo srečno novo leto in še veliko družih. Zatorej sezite si v roke, in gotovo bode boljše, če Bog dá in njegov sveti blagoslov!

Hvaljen bodi JEZUS KRISTUS!

in češena Njegova presveta mati

MARIA!

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIJINICA

00000471508

